

MŪŽIZGLĪTĪBAS PROGRAMMA
VISPĀRĪGS UZAICINĀJUMS IESNIEGT PRIEKŠLIKUMUS 2011.–2013. GADAM
STRATĒGISKĀS PRIORITĀTES

IEVADS	4
1. Mūžizglītības programmas vispārīgie un konkrētie mērķi	4
2. Vispārējais politikas konteksts	5
3. Vispārējās prioritātes	6
4. Transversālie nosacījumi	8
5. Dokumenta izmantošana	8
1. NODAĻA. NOZARU PROGRAMMAS	9
1. Comenius — skolu izglītība	9
1.1. Mobilitāte un partnerība	11
1.2. Daudzpusēji projekti	11
1.2.1. Skolu attīstība, vadība un saiknes ar darba vidi	11
1.2.2. Mācīšanas un mācīšanās pieeju izstrāde	12
1.2.3. Atbalsts lasītprasmei un „transversālās pamatprasmes”	12
1.2.4. Priekšlaicīgas mācību pamešanas samazināšana, migrantu izcelsmes studējošo mācīšanās uzlabošana un dzimumu līdztiesības un integrējošu pieeju veicināšana mācīšanās procesā	12
1.3. Tīkli	13
1.3.1. Atbalsts uzņēmējdarbībai un saiknes ar darba vidi	13
1.3.2. Atbalsts, lai padarītu zinātnisko izglītību pievilcīgāku	13
1.3.3. Pirmsskolas un agrīnās bērnības izglītības un aprūpes (ECEC) nodrošināšanas pilnveide	13
1.3.4. Izglītības pilnveide personām ar īpašām vajadzībām (SEN), lai integrētu visus jauniešus, it sevišķi jauniešus ar invaliditāti	14
2. Erasmus — augstākā izglītība, ietverot profesionālo izglītību un apmācību	14
2.1. Mobilitāte	16
2.2. Daudzpusēji projekti	17
2.2.1. Sadarbība starp augstākās izglītības iestādēm (AII) un uzņēmumiem	17
2.2.2. Sociālā iekļaušana augstākajā izglītībā	18
2.2.3. Mobilitātes stratēģijas un mobilitātes ierobežojumu likvidēšana augstākajā izglītībā	18
2.2.4. Atbalsts augstākās izglītības modernizācijas darba kārtībai (ietverot mācību programmu reformu, pārvaldības reformu un finansēšanas reformu)	19
Šīs prioritātes projektiem ir jāatbalsta darbības, kas atbilst augstākās izglītības modernizācijas darba kārtībai. Jāatzīmē, ka šī prioritāte aizvieto iepriekš atsevišķās Erasmus darbības „Mācību programmas izstrāde” un „Augstākās izglītības modernizācija”	19
2.2.5. Izcilības un inovāciju veicināšana augstākajā izglītībā	19
2.3. Akadēmiskie tīkli	20

3.	<i>Leonardo da Vinci</i>— sākotnējā un turpmākā profesionālā izglītība un apmācība	20
3.1.	Mobilitāte un partnerība	22
3.2.	Daudzpusēji projekti — inovācijas nodošana (<i>TOI</i>)	22
3.2.1.	Sadarbības starp PIA un darba vidi veicināšana	23
3.2.2.	Atbalsts sākotnējai un turpmākai PIA skolotāju, mācību spēku, instruktoru un PIA iestāžu vadītāju apmācībai	23
3.2.3.	Pamatprasmju apgūšanas sekmēšana PIA jomā	24
3.2.4.	Mobilitātes stratēģiju izstrāde un nodošana PIA jomā	24
3.2.5.	ECVET pārredzamībai un mācību rezultātu un kvalifikāciju atzīšanai	25
3.2.6.	Kvalitātes nodrošināšanas sistēmu uzlabošana PIA jomā	25
3.3.	Daudzpusēji projekti — inovācijas izstrāde (<i>DOI</i>)	26
3.3.1.	ECVET īstenošana mācību rezultātu un kvalifikāciju pārredzamībai un atzīšanai	26
3.3.2.	Kvalitātes nodrošināšanas sistēmu uzlabošana PIA jomā	27
3.3.3.	Profesionālo iemaņu pilnveidošana, ņemot vērā darba tirgus vajadzības — jaunas prasmes jaunām darbavietām	27
3.4.	Tīkli	27
3.4.1.	Sadarbība starp PIA un darba vidi	27
3.4.2.	Mobilitātes stratēģiju pilnveide PIA jomā	28
4.	<i>Grundtvig</i> — pieaugušo izglītība	28
4.1.	Mobilitāte un partnerība	29
4.2.	Daudzpusēji projekti	30
4.2.1.	Pamatprasmju apgūšana pieaugušo izglītībā	30
4.2.2.	Pieaugušo izglītības nozīme sociālās iekļaušanas un dzimumu līdztiesības nostiprināšanā	31
4.2.3.	Starppaaudžu mācīšanās; vecāka gadagājuma cilvēku mācīšanās; mācīšanās ģimenē	31
4.2.4.	Pieaugušo izglītības kvalitātes nodrošināšana, ietverot personāla profesionālo pilnveidošanos	31
4.3.	Tīkli	32
4.3.1.	Sociālās kohēzijas sekmēšana, uzlabojot pieaugušo izglītības iespējas īpašām sociālajām grupām	32
2.	NODAĻA. TRANSVERSĀLĀ PROGRAMMA	32
1.	Galvenā darbība Nr. 1 — Politiskā sadarbība un inovācija	33
1.1.	Mācību apmeklējumi izglītības un profesionālās izglītības speciālistiem un lēmumu pieņēmējiem (mobilitāte)	33
1.2.	Pētījumi un salīdzinošā izpēte	34
1.2.1.	Pieprasījums pēc pieaugušo izglītības un tās sniegšana	34
1.2.2.	Pamatprasmju apgūšana izglītībā un apmācībā saistībā ar mūžizglītību	34
1.2.3.	Sociālā iekļaušana izglītībā un apmācībā, arī migrantu integrācija	35
1.2.4.	Profesionālās izglītības un apmācības (PIA) pievilcīgums	35
1.2.5.	Prasmju noteikšana un nākotnē vajadzīgo iemaņu prognozēšana	35
1.3.	Tīkli	35
1.3.1.	Mūžizglītības stratēģiju veicināšana, ietverot pārejas starp dažādām izglītības un apmācības nozarēm	35
2.	Galvenā darbība Nr. 2 — valodas	36
2.1.	Daudzpusēji projekti	36
2.1.1.	Izglītības, apmācības un darba vides sadarbība	36
2.1.2.	Retāk lietoto Eiropas valodu apgūšanas veicināšana un nostiprināšana	37
2.1.3.	Pamatprasmju apgūšanas veicināšana izglītības un apmācības sistēmā	37

2.1.4.	Sociālās iekļaušanas un dzimumu vienlīdzības nostiprināšana izglītībā, arī migrantu integrācija	37
2.1.5.	Kaimiņvalstu valodu apguves veicināšana	37
2.2.	Tīkli	37
2.2.1.	Sociālās iekļaušanas un dzimumu vienlīdzības nostiprināšana izglītībā, arī migrantu integrācija	37
2.2.2.	Apmācība un sadarbība literārās tulkošanas jomā.....	37
2.2.3.	Eiropas valodu marķējuma projektu rezultātu izplatīšana un tīklošanas veicināšana starp tiem	38
2.2.4.	Kaimiņvalstu valodu apguves veicināšana	38
3.	Galvenā darbība Nr. 3 — IKT	38
3.1.	Daudzpusēji projekti	38
3.1.1.	Transversālu prasmju, piemēram, digitālās prasmes, nostiprināšana, savienojot izglītību un darba vidi.....	38
3.1.2.	Inovatīvas pedagoģijas un novērtēšanas metodes dažādiem mācīšanās virzieniem.....	39
3.2.	Tīkli	40
3.2.1.	Eiropas mēroga ieinteresēto pušu kopienas, kas sekmē digitālo prasmi un citas transversālās pamatprasmes dzīvei un nodarbinātībai.....	40
3.2.2.	Eiropas mēroga ieinteresēto pušu kopienas, kas risina sociālekonomisko nošķiršanu saistībā ar digitālo prasmi	40
4.	Galvenā darbība Nr. 4 — rezultātu izplatīšana un izmantošana.....	41
4.1.	Daudzpusēji projekti	41
4.1.1.	Rezultātu sekmīgas izplatīšanas un izmantošanas ierobežojumu izpēte un noteikšana, kā arī stabilu modeļu izstrāde sekmīgai rezultātu izplatīšanai un izmantošanai	41
4.1.2.	Rezultātu, kā arī izplatīšanas un izmantošanas darbību ietekme.....	41
4.1.3.	Rezultātu nodošana un īstenošana (pavairošana) un/vai to integrēšana politikas virzienos	42
3.	NODAĻA. JEAN MONNET PROGRAMMA	42
1.	Mācīšanas projekti (<i>Jean Monnet</i> moduļi, <i>Jean Monnet</i> katedras un <i>Jean Monnet</i> katedras <i>ad personam</i>).....	43
2.	Pārējie akadēmiskie un pētniecības projekti (<i>Jean Monnet</i> izcilības centri, informācijas un izpētes darbības un daudzpusējās izpētes grupas).....	43

IEVADS

1. MŪŽIZGLĪTĪBAS PROGRAMMAS VISPĀRĪGIE UN KONKRĒTIE MĒRĶI

Mūžizglītības programmas mērķi ir izklāstīti 1. pantā Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. novembra Lēmumā Nr. 1720/2006/EK, ar ko izveido rīcības programmu mūžizglītības jomā¹ (turpmāk — mūžizglītības programmas izveides lēmums). Tie aptver visas attiecīgās programmas daļas, un tos papildina katras apakšprogrammas konkrētie mērķi un darbības mērķi (sk. šā uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus attiecīgās nodaļas).

Kā noteikts mūžizglītības programmas izveides lēmuma 1. panta 2. punktā — „mūžizglītības programmas pamatmērķis ir, izmantojot mūžizglītību, veicināt Eiropas Savienības kā augsta līmeņa uz zināšanām balstītas sabiedrības attīstību ar stabilu ekonomikas izaugsmi, ar vairāk un labākām darbavietām un augstāku sociālo kohēziju, vienlaikus nodrošinot labu vides aizsardzību nākamām paaudzēm”. Tās mērķis ir jo īpaši veicināt savstarpēju apmaiņu, sadarbību un mobilitāti starp izglītības un apmācības sistēmām Eiropas Savienībā, lai tās kļūtu par pasaules kvalitātes standartiem.

Saskaņā ar mūžizglītības programmas izveides lēmuma 1. panta 3. punktu konkrētie programmas mērķi ir šādi:

- a) veicināt kvalitatīvas mūžizglītības attīstību un šīs jomas sistēmās un praksē sekmēt augstu kvalitāti, jauninājumus un Eiropas dimensiju;
- b) atbalstīt Eiropas mūžizglītības telpas izveidi;
- c) palīdzēt uzlabot dalībvalstīs pieejamo mūžizglītības iespēju kvalitāti, pievilcīgumu un piekļuvi tām;
- d) stiprināt mūžizglītības ieguldījumu sociālajā kohēzijā, pilsoniskā aktivitātē, starpkultūru dialogā, dzimumu līdztiesībā un personības pilnīgošanā;
- e) palīdzēt sekmēt radošo darbību, konkurētspēju, nodarbinātības iespējas un uzņēmību;
- f) sekmēt visu vecumu cilvēku aktīvu dalību mūžizglītībā, tostarp cilvēku ar īpašām vajadzībām un to, kas atrodas nelabvēlīgā situācijā, neatkarīgi no viņu sociālekonomiskā stāvokļa;
- g) veicināt valodu apguvi un valodu dažādību;
- h) atbalstīt inovatīva uz IKT balstīta satura, pakalpojumu, pedagoģiju un prakses attīstīšanu mūžizglītības jomā;
- i) stiprināt nozīmi, kāda mūžizglītībai ir Eiropas pilsonības apziņas radīšanā, pamatojoties uz cilvēktiesību un demokrātijas izpratni un ievērošanu, un tolerances un cieņas pret citām tautām un kultūrām sekmēšanā;
- j) sekmēt sadarbību kvalitātes nodrošināšanai visās Eiropas izglītības un apmācību nozarēs;

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. novembra Lēmums Nr. 1720/2006/EK, ar ko izveido rīcības programmu mūžizglītības jomā:
<http://eur-lex.europa.eu/lex/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:327:0045:0068:EN:PDF>.

k) veicināt rezultātu, inovatīvu produktu un procesu optimālu izmantošanu un veikt paraugprakses apmaiņu mūžizglītības programmas darbības jomās, lai uzlabotu izglītības un apmācību kvalitāti.

2. VISPĀRĒJAIS POLITIKAS KONTEKSTS

Mūžizglītības programmas (*LLP*) galvenā prioritāte ir izglītības un apmācības nozīmes nostiprināšana, lai sasniegtu stratēģijā „Eiropa 2020”² izklāstītos mērķus un tādējādi veidotu vērtību, izaugsmi pamatojot uz zināšanām, dodot iespējas cilvēkiem integrējošās sabiedrībās un nodrošinot, ka pilsoņi var piekļūt mūžizglītībai un kvalifikācijas paaugstināšanai visas dzīves laikā, lai apgūtu „jaunas prasmes jaunām darbavietām”³.

It sevišķi *LLP* atbalsta Eiropas politikas īstenošanu izglītības un apmācības jomā, kā noteikts stratēģiskajā sistēmā Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā („*ET 2020*”)⁴. Izmantojot atvērto koordinācijas metodi, dalībvalstu mērķi ir:

- **ieviest mūžizglītību un mobilitāti praksē**, īstenojot mūžizglītības stratēģijas, izstrādājot kvalifikācijas ietvarstruktūras un pasākumus, lai nodrošinātu elastīgākus mācību virzienus, kā arī sekmējot visu izglītojamo, skolotāju un pasniedzēju mācību mobilitāti⁵ Eiropā, arī piemērojot iniciatīvu „Jaunatne kustībā”;
- **uzlabot izglītības un apmācības kvalitāti un efektivitāti**, visiem studentiem nodrošinot iespēju apgūt pamatprasmes un prasmes, kas vajadzīgas viņu nodarbinātībai, arī piemērojot iniciatīvu „Jaunas prasmes jaunām darbavietām”, nodrošinot augstas kvalitātes mācības un skolotāju apmācību, kā arī uzlabojot visu izglītības un apmācības līmeņu pievilcīgumu un efektivitāti;
- **veicināt vienlīdzību, sociālo kohēziju un aktīvu pilsoniskumu**, risinot izglītībai nelabvēlīgas situācijas ar kvalitatīvu izglītību agrīnā vecumā, mērķtiecīgāku atbalstu un iekļaujošu izglītību;
- **uzlabot jaunradi un inovācijas visos izglītības un apmācības līmeņos**, sekmējot transversālo pamatprasmju apgūšanu un izveidojot partnerības ar lielāku skaitu nozaru, it sevišķi uzņēmējdarbības nozari, lai izglītības un apmācības iestādes kļūtu atvērtākas un atbilstīgākas darba tirgus un vispārējās sabiedrības vajadzībām⁶.

² Komisijas paziņojums: Eiropa 2020 Stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei. COM(2010) 2020: <http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf> un Eiropadomes 2010. gada 25. un 26. marta secinājumi *EUCO 7/10*: I. „Eiropa 2020” — jauna Eiropas stratēģija nodarbinātībai un izaugsmei, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/113591.pdf.

³ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai: Jaunas prasmes jaunām darbavietām. Saskaņotu darba tirgus vajadzību un prasmju plānošana. COM(2008) 868 galīgā redakcija: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0868:FIN:EN:PDF>.

⁴ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc1120_en.htm.

⁵ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc1292_en.htm.

⁶ Padomes 2009. gada 12. maija secinājumi par stratēģisku sistēmu Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā („*ET 2020*”), (2009/C119/02): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:119:0002:0010:EN:PDF>.

Pilns uzskaitījums ar atsauces politikas dokumentiem par šiem tematiem ir publicēts Izglītības un kultūras ģenerāldirektorāta (EAC GD) tīmekļa vietnē⁷.

Nozaru programmu nodaļās ir izklāstīts konkrētais politiskais konteksts vidējās, augstākās, profesionālās un pieaugušo izglītības jomā.

3. VISPĀRĒJĀS PRIORITĀTES

Pamatojoties uz iepriekš aprakstīto politikas stratēģijas kontekstu, šajā projektā priekšlikumu konkursā ir noteiktas šādas vispārējās prioritātes.

1. Mūžizglītības un mobilitātes stratēģiju izstrāde

Šī prioritāte atbilst Padomes secinājumiem par jauniešu mobilitāti⁸, Zaļajai grāmatai „Jauniešu mācību mobilitātes veicināšana”⁹ un iniciatīvai „Jaunieši kustībā”, kuru 2009. gada septembrī paziņoja priekšsēdētāja Ž. M. Barrozu politikas pamatnostādnes Eiropas Parlamentam un apstiprināja Komisijas 2010. gada 3. marta priekšlikumā par stratēģiju „Eiropa 2020”¹⁰, kurā „Jaunieši kustībā” ir noteikta par vienu no pamatiniciatīvām. Lai veicinātu mācību mobilitātes paplašināšanos, prioritāte veicinās iniciatīvas izstrādāt mobilitātes stratēģijas un likvidēt mobilitātes ierobežojumus¹¹.

Šajā saistībā jo īpaši atbalstīs iniciatīvas starp dažādu dalībvalstu reģioniem. Tomēr mobilitātes stratēģijas varētu izstrādāt arī nozaru līmenī (piemēram, rūpniecības nozare) vai starp izglītības iestādēm.

Projektos būtu arī jāapskata pāreja uz mācību rezultātiem, efektīva virzība mūža garumā, tādu instrumentu īstenošana kā Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūra (EQF) un valstu kvalifikāciju ietvarstruktūras, *Europass* un Eiropas kredītu sistēma profesionālās izglītības un apmācības jomā (ECVET), kas uzlabo mūžizglītību un mobilitāti.

2. Sadarbības veicināšana starp izglītības, apmācības un darba vidi

Saskaņā ar 2009. gada paziņojumu par universitāšu un uzņēmējdarbības jomas sadarbību¹² mērķis ir sekmēt sadarbību starp visām izglītības nozarēm, apmācības nozarēm un darba vidi. Darba tirgum, cilvēku nodarbinātībai un uzņēmējdarbības potenciālam ir būtisks sociālo partneru ieguldījums, padarot izglītību un apmācību

⁷ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc36_en.htm.

⁸ Padomes un dalībvalstu valdību pārstāvju secinājumi, tiekoties Padomē 2008. gada 21. novembrī, par „Jaunieši kustībā” (2008/C 320/03): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:320:0006:0009:EN:PDF>.

⁹ COM(2009) 329 galīgā redakcija: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/mobility/com329_en.pdf.

¹⁰ Sk. 2. zemspītras piezīmi.

¹¹ http://ec.europa.eu/education/news/news2540_en.htm

¹² Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai: Jauna partnerība universitāšu modernizācijai — ES forums par dialogu starp universitātēm un uzņēmējdarbības jomu, COM(2009) 158 galīgā redakcija: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0158:FIN:EN:PDF>.

atbilstīgāku darba videi. Sadarbība starp izglītības jomu un darba vidi var sekmēt arī labāku mācību un karjeras virzību.

3. Atbalsts skolotāju, pasniedzēju, kā arī izglītības un apmācības iestāžu vadītāju sākotnējai un turpmākai apmācībai

Kā secināts 2009. gada septembra neoficiālajā ministru sanāksmē, pastāv spēcīga saikne starp kvalitatīvu izglītību un kompetentiem skolotājiem, kā arī kompetentiem izglītības un apmācības iestāžu vadītājiem. Padomes 2009. gada novembra secinājumos¹³ Komisijai prasīja atbalstīt sadarbību un labas prakses apmaiņu saistītajās jomās. Kvalitātes nodrošināšanas mehānismi visos izglītības un apmācības līmeņos nostiprina šādu attīstību.

4. Pamatprasmju apgūšanas sekmēšana izglītības un apmācības sistēmā

Kā norādīts 2010. gada kopīgajā ziņojumā par izglītību un apmācību, lai gan pamatprasmju sistēmas īstenošana ir progresīvāka vispārējās skolu izglītības līmenī, tā līdz šim ir bijusi mazāk sekmīga profesionālās izglītības un apmācības, augstākās izglītības un pieaugušo izglītības reformu veicināšanā. Tādējādi šīs prioritātes mērķis ir visās nozarēs, sākot no agrīnas pirmsskolas izglītības, veicināt tādu projektu izstrādi, kuros galvenā uzmanība ir vērsta uz šādām pamatprasmēm, kas katra atbilst savai specifikai:

1. saziņa dzimtajā valodā;
2. saziņa svešvalodās;
3. matemātiskās prasmes un pamatprasmes dabaszinībās un tehnoloģijās;
4. digitālā prasme;
5. mācīšanās mācīties;
6. sociālās un pilsoniskās prasmes;
7. pašiniciatīva un uzņēmējdarbība;
8. kultūras izpratne un izpausme.

Šajā saistībā īpaši veicinās daudzvalodību.

5. Sociālās iekļaušanas un dzimumu līdztiesības veicināšana izglītībā un apmācībā, arī migrantu integrācija

Saistībā ar Eiropas gadu cīņai pret nabadzību un sociālo atstumtību (2010. gads) aicinās izstrādāt projektus, kas veicina sociālo iekļaušanu, izmantojot izglītību. Skolu nozarē īpaši svarīgi būs jautājumi par priekšlaicīgu mācību pamešanu un īpašām vajadzībām. Augstākās izglītības jomā galveno uzmanību pievērsīs jaunu studentu grupu uzrunāšanai. Skolu nozarē, profesionālās izglītības un apmācības (PIA), kā arī pieaugušo izglītības jomā īpaši svarīgi būs jautājumi par migrantu, nelabvēlīgā situācijā esošu grupu un mazaizsargāto grupu, kā arī to sociālo grupu, ko veido cilvēki ar īpašām vajadzībām, dalību. Šādu studentu grupu piekļuve piemērotai virzībai ir sevišķi būtiska. Izglītības nozarē ļoti svarīgs ir jautājums par dzimumu, sevišķi saistībā ar to, ka priekšlaicīga mācību pamešana vairāk ietekmē zēnus nekā meitenes, un saistībā ar katra dzimuma spēcīgām tendencēm, izvēloties mācību jomu. Lai gan

¹³ Padomes 2009. gada 26. novembra secinājumi par skolotāju un skolu vadītāju profesionālo pilnveidošanos. (2009/C 302/04): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:302:0006:0009:EN:PDF>.

jautājums par dzimumu skar programmu kopumā, šīs prioritātes projekti varētu pievērsties tieši šim jautājumam.

Turklāt jāatzīmē, ka piekļuves sekmēšana mācību iespējām cilvēkiem ar invaliditāti ir stratēģiska prioritāte, kas attiecas uz visu programmu.

Šīs vispārējās stratēģiskās prioritātes daudzējādi ir atspoguļotas dažādās apakšprogrammās, ko atbalsta *LLP*. Ja nepieciešams, katrā apakšprogrammā vai galvenajā darbībā nosaka papildu, konkrētākas, prioritātes.

4. TRANSVERSĀLIE NOSACĪJUMI

Atbilstīgi mūžizglītības programmas izveides lēmuma 14. panta 2. punktam *Comenius*, *Erasmus*, *Leonardo da Vinci* un *Grundtvig* programmu daudzpusējie projekti un tīkli, kā arī transversālās programmas galvenās darbības ir pieejamas arī trešo valstu partneriem, kuri nepiedalās mūžizglītības programmā, pamatojoties uz mūžizglītības programmas izveides lēmuma 7. pantu. Lai gūtu plašāku informāciju par attiecīgajām darbībām un dalības nosacījumiem, skatīt rokasgrāmatu par mūžizglītības programmu.

Visas nozaru programmas un galvenā darbība Nr. 2 („Valodas”) atbalsta papildu pasākumus.

Visās programmās sevišķu vērību pievērš sistēmiskai rezultātu izplatīšanai un izmantošanai projektu, programmas un politikas līmenī. Visiem projekta priekšlikumiem ir jāietver skaidrs plāns rezultātu izplatīšanai un izmantošanai.

Komisija, ņemot vērā atzinīgi vērtējamo tīklu darbību un jauno priekšlikumu pievienoto vērtību, izskatīs pieteikumus jaunu darba programmu līdzfinansējumam tīklos, kurus finansēja iepriekšējos gados.

5. DOKUMENTA IZMANTOŠANA

Šajā dokumentā ir izklāstīti dažādi darbību veidi, par kuriem aicina iesniegt priekšlikumus saistībā ar mūžizglītības programmu, attiecīgā gadījumā kopā ar atbilstīgajām politikas prioritātēm.

Ja prioritātes ir noteiktas konkrētam darbības veidam, tajās izklāstīti jautājumi, kas ir galvenie, izstrādājot politiku Eiropas līmenī izglītības un apmācības jomā, un **priekšlikumiem, lai tos varētu izvēlēties, ir jāattiecas vismaz uz vienu no šīm prioritātēm.** Lai nodrošinātu prioritāšu pienācīgu pārstāvību, priekšlikumu atlasē finansējumam veiks, ņemot vērā priekšlikumu kvalitāti, kā arī vajadzību nodrošināt prioritāšu līdzsvarotu pārstāvību¹⁴.

¹⁴ Precizēta informācija par priekšlikumu atlasē noteikumiem tiks publicēta *LLP* rokasgrāmatā, sk.: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/doc78_en.htm (sadaļā „How to participate”).

Vispārīgais uzaicinājums iesniegt priekšlikumus ir jālasa kopā ar šādiem dokumentiem:

- Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumu, ar ko izveido mūžizglītības programmu 2007.–2013. gadam¹⁵;
- Mūžizglītības programmas rokasgrāmatu, kurā iekļauts precizēts darbību apraksts, kā arī finansiālie un administratīvie pasākumi¹⁶.

1. NODAĻA. NOZARU PROGRAMMAS

1. *COMENIUS* — SKOLAS IZGLĪTĪBA

Politikas pamatojums

Padome 2008. gada novembrī vienojās veidot ciešāku Eiropas sadarbību skolu izglītības politikas jomās¹⁷. Mērķis ir nodrošināt visiem jauniešiem kvalitatīvu izglītību, kas palīdzēs viņiem iekļauties globalizētās sabiedrībās un strauji mainīgajā darba vidē, kā arī pilnībā attīstīt savu potenciālu, arī inovācijas, radošuma un aktīva pilsoniskuma potenciālu. Padome 2007. gadā¹⁸ un 2009. gadā¹⁹ noteica programmu sadarbībai, lai uzlabotu skolotāju un skolu vadītāju izglītību un profesionālo attīstību²⁰. Uzsvars tiek likts uz vajadzību uzlabot skolotāju izglītības cikla kvalitāti un atbilstību — no sākotnējās izglītības līdz tikko darbu sākušo skolotāju ievadīšanai un viņu turpmākai profesionālajai attīstībai. Padome 2009. gadā arī pievērsās jautājumam par migrantu izcelsmes bērnu izglītību un aicināja dalībvalstis cita starpā mērķtiecīgi izmantot mūžizglītības programmu, lai rastu veidus, kā atbalstīt šīs grupas labāku izglītību²¹.

Šīs prioritātes ir atspoguļotas jaunajā stratēģiskajā sistēmā Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā („ET 2020”), ko pieņēma 2009. gada maijā²². Attiecībā uz skolu izglītības jomu šajās prioritātēs ir noteikts, ka jāpiemēro pasākumi, lai nodrošinātu, ka visi studējošie neatkarīgi no viņu personīgās, sociālās vai ekonomiskās izcelsmes apgūst pamatprasmes. Jo īpaši turpmāks darbs jāpaveic saistībā ar pamatiemaņām un risinājumiem, lai uzlabotu to transversālo pamatprasmju mācīšanu un mācīšanos, kuras veicina pašiniciatīvu un uzņēmību, radošumu, inovācijas un pielāgošanos strauji mainīgajai darba videi. Jāuzlabo arī izglītība attiecībā uz cieņu pret vidi un uz starpkultūru prasmēm. ET 2020 ir apstiprināta vajadzība

¹⁵ Sk. 1. zemsvītras piezīmi.

¹⁶ Sk. 14. zemsvītras piezīmi.

¹⁷ Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju secinājumi (2008. gada 21. novembris) sagatavot jauniešus 21. gadsimtam — Programma Eiropas sadarbībai skolu jomā (2008/C 319/08), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:319:0020:0022:EN:PDF>.

¹⁸ Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju secinājumi (2007. gada 15. novembris) par skolotāju izglītības kvalitātes uzlabošanu (2007/C 300/07), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:300:0006:0009:EN:PDF>.

¹⁹ Sk. 13. zemsvītras piezīmi.

²⁰ http://ec.europa.eu/education/school-education/doc832_en.htm.

²¹ Padomes secinājumi par migrantu izcelsmes bērnu izglītību, 2009/C301/07, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:301:0005:0008:EN:PDF>.

²² Sk. 6. zemsvītras piezīmi.

centienus vērst uz migrantu izcelsmes studējošo kvalitatīvu izglītību un ir atzīta agrīnās izglītības bērniem nozīme un ar to saistītie centieni.

Jaunie Eiropas kritēriji²³, kas noteikti jaunās stratēģiskās sistēmas Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā („ET 2020”) I pielikumā, papildus lasītprasmei ietver arī kvantitatīvus mērķus, lai samazinātu to personu skaitu, kuras gūst zemu rezultātu matemātikā un zinātnēs (lai šis skaits līdz 2020. gada būtu mazāks par 15 %), un saglabā mērķi panākt, lai līdz 2020. gadam personu, kas priekšlaicīgi pamet mācības, skaits būtu mazāks par 10 %.

Saistībā ar iniciatīvu „Jaunas prasmes jaunām darbavietām”²⁴, piemēram, nesenajās prognozēs par nākotnē vajadzīgajām prasmēm ir prognozēts, ka palielināsies tādu darbavietu skaits, kurās vajadzīgas augstākā un vidēja līmeņa kvalifikācijas. Tomēr šādas kvalifikācijas ir jāpapildina ar pamatprasmēm, kas jauniešiem nodrošina spēju strādāt starpkultūras, daudzvalodu un strauji mainīgos apstākļos un sekmēt radošumu un inovācijas.

Saistībā ar izklāstīto politikas attīstību un problēmām ir vajadzīga Eiropas līmeņa sadarbība, kuras mērķi būtu šādi:

- darba turpināšana un uzlabošana saistībā ar pamatprasmēm mūžizglītībā²⁵. Tas nozīmē — ir jānodrošina, ka visiem studējošajiem, sākot no agrīna vecuma un neatkarīgi no viņu izcelsmes, apstākļiem, dzimuma un īpašajām vajadzībām, tiek nodrošināti līdzekļi, lai viņi varētu apgūt visas pamatprasmes. Pamatprasmju attīstības pamatā jābūt stabilām lasītprasmes, matemātikas un zinātņu pamatiemaņām, kā arī jāietver gan uz mācību priekšmetiem pamatotas, gan daudzpusīgas prasmes, kas motivēs un pilnveidos viņus turpmākām mācībām;
- atbalsts skolām, lai tās strādātu ar darba vidi un citiem būtiskiem dalībniekiem ārpus skolas, izveidojot partnerības un uzlabojot skolotāju un skolēnu uzņēmējdarbības iemaņas;
- skolotāju, skolu vadītāju un pārējā skolu personāla turpmāka attīstība, kā arī palīdzība skolām, lai tās kļūtu par efektīvām mācību vidēm. Tam ir vajadzīga kvalitatīvāka skolotāju izglītība karjeras laikā, efektīvāka skolotāju pieņemšana un paturēšana darbā, kā arī palīdzība skolu vadītājiem koncentrēt uzmanību uz skolēnu un skolotāju mācīšanās uzlabošanu.

Comenius konkrētie un darbības mērķi

Saskaņā ar mūžizglītības programmas izveides lēmuma 17. panta 1. punktu *Comenius* programmas konkrētie mērķi ir šādi:

- a) attīstīt jauniešu un izglītības darbinieku zināšanas un izpratni par Eiropas kultūru un valodu dažādību un to vērtību;
- b) palīdzēt jauniešiem apgūt dzīves pamatiemaņas un personīgajai attīstībai vajadzīgās kompetences, kas saistītas ar nākotnes nodarbinātību un aktīvu Eiropas pilsonību.

---

²³ Sk. 6. zemspītras piezīmi.

²⁴ Sk. 3. zemspītras piezīmi.

²⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra ieteikums par pamatprasmēm mūžizglītībā (2006/962/EK): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:EN:PDF>.

Saskaņā ar mūžizglītības programmas izveides lēmuma 17. panta 2. punktu *Comenius* programmas darbības mērķi ir šādi:

- a) uzlabot mobilitātes kvalitāti un palielināt apjomu, iesaistot skolniekus un izglītības darbiniekus dažādās dalībvalstīs;
- b) uzlabot dažādu dalībvalstu skolu partnerības kvalitāti un palielināt apjomu tā, lai programmas laikā kopīgās izglītības darbībās iesaistītu vismaz 3 miljonus skolnieku;
- c) veicināt moderno svešvalodu apguvi;
- d) atbalstīt inovatīvu, uz IKT balstīta satura, pakalpojumu, pedagoģiju un prakses attīstību mūžizglītībā;
- e) uzlabot skolotāju mācību kvalitāti un Eiropas dimensiju tajās;
- f) atbalstīt pedagoģisko pieeju un skolu pārvaldes uzlabojumus.

Comenius darbību prioritātes

1.1. Mobilitāte un partnerība

Comenius darbības saistībā ar personu mobilitāti uz citu Eiropas valsti un partnerībām ietver:

- atsevišķu skolēnu mobilitāti saistībā ar pašreizējo un iepriekšējo skolu partnerību;
- dalību apmācības darbībās skolotājiem un citiem izglītības darbiniekiem (apmācība uz vietas);
- sagatavošanās apmeklējumus saistībā ar skolu partnerībām, tīkliem un daudzpusējiem projektiem;
- asistentūras topošajiem skolotājiem;
- daudzpusējas un divpusējas skolu partnerības, kas ietver skolēnu un darbinieku mobilitāti saistībā ar partnerības darbībām;
- *Comenius* reģionālās partnerības;
- e-sadraudzību.

Šīm *Comenius* darbībām nav noteiktas prioritātes, un šīs darbības ir izklāstītas *LLP* rokasgrāmātā²⁶.

1.2. Daudzpusēji projekti

1.2.1. Skolu attīstība, vadība un saiknes ar darba vidi

Pamatprasmju²⁷ pilnveidošana un motivācija turpināt mācības lielā mērā ir atkarīgas no mācīšanas un mācīšanās aktualitātes, skolu ētosa un tā, kā skola strādā ar vidi ārpus tās. Skolu vadības uzlabošana, stimulu un iespēju nodrošināšana skolotājiem, lai viņi sadarbotos, kā arī skolu kā mācību vides vispārējā attīstība ir galvenās politikas prioritātes.

Projektos jāiesaista partneri gan no skolām, gan no vides ārpus tām. Projektos ir jāizstrādā metodes, stratēģijas, pedagoģiskie materiāli un/vai cita veida atbalsta materiāli, lai:

- izveidotu partnerības un tīklu modeļus starp skolām un darba vidi;

---

²⁶ Sk. 14. zemsivētras piezīmi.

²⁷ http://ec.europa.eu/education/school-education/doc830_en.htm.

- pilnveidotu skolas darbinieku vadības iemaņas;
- pilnveidotu skolotāju iemaņas, kas vajadzīgas savstarpējai sadarbībai, kā arī sadarbībai ar skolēnu ģimenēm un vidi ārpus skolas;
- motivētu jauniešu pašiniciatīvas apziņu un pilnveidotu viņu uzņēmējdarbības iemaņas.

1.2.2. Mācīšanas un mācīšanās pieeju izstrāde

Lai reaģētu uz strauji mainīgās darba vides un aizvien daudzveidīgāko sabiedrību vajadzībām, skolām jauniešos ir jāpilnveido visas pamatprasmes. Tam vajadzīga piemērota sākotnējā izglītība skolotājiem un skolu vadītājiem, kā arī kvalitatīva turpmāka pilnveidošanās šo personu karjeras laikā. Šajā saistībā izšķiroša nozīme ir ievadīšanas programmām visiem tikko darbu sākušajiem skolotājiem:

- projektos jāatspoguļo prasmes, kas vajadzīgas mūsdienu skolu vadītājiem, un jāizstrādā, jāpārbauda un jāīsteno efektīvi līdzekļi skolu vadītāju atbalstam viņu profesionālajā attīstībā;
- projektos jāizstrādā, jāpārbauda un jāīsteno efektīvas starpaģentūru pieejas, lai atbalstītu jaunus skolotājus viņu karjeras sākumā (ievadīšana darbā).

1.2.3. Atbalsts lasītprasmei un „transversālās pamatprasmes”

Globalizētā darba vidē saistībā ar vajadzību veicināt demokrātiskas vērtības ir nepieciešams attīstīt gan stabilas pamatiemaņas, piemēram, lasītprasmi, gan transversālās pamatprasmes, piemēram, mācīšanos mācīties, pašiniciatīvu un uzņēmējdarbības prasmi, kā arī sociālās, pilsoniskās prasmes un kultūras izpratni. Šo prasmju mācīšanai un apgūšanai nereti ir vajadzīgas pieejas, kas attiecas uz jomu, kura ir plašāka par mācību priekšmeta jomu, un kas studējošo mācīšanās, personīgajai un sociālajai attīstībai piemēro vienotu pieeju. Pieredze liecina, ka tam, kā mācīšanos izvērtē un novērtē, ir spēcīga ietekme uz kvalitatīviem mācību rezultātiem. Turklāt pamatprasmju apgūšana ietver arī vajadzību izprast Eiropas daudz kultūru un daudzvalodu iezīmes, kā arī to, kā valstu kultūru identitāte mijiedarbojas ar Eiropas identitāti.

Projektos ir:

- jānosaka un jāizstrādā mācīšanas un mācīšanās metodes, kas efektīvi atbalsta studējošo mācīšanās iemaņu attīstību (mācīšanās mācīties), — gan attiecībā uz atsevišķu studentu un grupas dalībnieku, gan plašāku mācībās iesaistīto kopienu;
- jārod veidi, kā nostiprināt lasītprasmes apgūšanu, organizēt efektīvu lasīšanas grūtību noteikšanu un skolas sistēmā atbalstīt personas, kurām ir grūtības;
- jāizstrādā izvērtēšanas un novērtēšanas metodes un prakses, kas uzlabo mācīšanās kvalitāti un atbalsta visu pamatprasmju attīstību;
- jānosaka un jāveicina Eiropas dimensijas iesaistīšana mācīšanas un mācīšanās procesā.

1.2.4. Priekšlaicīgas mācību pamešanas samazināšana, migrantu izcelsmes studējošo mācīšanās uzlabošana un dzimumu līdztiesības un integrējošu pieeju veicināšana mācīšanās procesā

Eiropas Savienībā priekšlaicīga mācību pamešana (*ESL*) joprojām ir liela problēma. Lai gan daudzi migrantu izcelsmes jaunieši ir sekmīgi studenti, viņu vidējie rezultāti ir zemāki salīdzinājumā ar vietējo vienaudžu rezultātiem. Līdzīgi saglabājas atšķirības starp studējošu vīriešu un sieviešu ieinteresētību un rezultātiem konkrētos mācību priekšmetos. Skolām kopā ar citiem dalībniekiem var būt izšķiroša nozīme gan priekšlaicīgas mācību pamešanas problēmas risināšanā, gan migrantu izcelsmes studējošo mācīšanās uzlabošanā.

Projektos ir:

- jānosaka un jāizstrādā gan skolas līmeņa, gan uz studējošajiem vērsta stratēģijas un metodes, kas palīdz *ESL* riska grupas studējošajiem saglabāt savu motivāciju un pabeigt studijas, kā arī sagatavot viņus turpmākai izglītībai un apmācībai;
- jānosaka un jāizstrādā veidi, kā atbalstīt un motivēt migrantu izcelsmes studējošos, lai viņi realizētu savas spējas izglītībā;
- jānosaka un jāizstrādā gan skolas līmeņa, gan uz studējošajiem vērsta stratēģijas, lai risinātu jautājumu par dzimumu stereotipiem saistībā ar mācīšanu, mācīšanos un karjeras izvēli;
- jāatbalsta integrējošu mācīšanas un mācīšanās pieeju izstrāde, kuras nodrošina visu, arī no nelabvēlīgām vidēm nākošo, studējošo vajadzības.

1.3. Tīkli

1.3.1. Atbalsts uzņēmējdarbībai un saiknes ar darba vidi

Pašiniciatīvas un uzņēmējdarbības apziņas kā pamatprasmes²⁸ attīstīšana ietver spēju pārvērst idejas rīcībā, strādājot projektos un komandās, kā arī mācīšanos par ekonomikas funkcionēšanu. Skolas var atbalstīt šīs prasmes attīstīšanu, motivējot pašiniciatīvu, inovācijas un radošumu, kā arī izveidojot partnerības ar darba vidi.

Saistībā ar šo prioritāti partnerorganizācijām ir jāattīsta vajadzīgās zināšanas attiecībā uz tīklu resursiem, kā arī lietpratība noteikt un izplatīt efektīvus veidus, lai palīdzētu skolām:

- attīstīt tādu mācību vidi, kas starp skolēniem un darbiniekiem motivē pašiniciatīvu, inovācijas un radošumu;
- sadarboties partnerības ietvaros ar darba vidi;
- uzlabot skolēnu virzību;
- atbalstīt skolotāju, mācību spēku, kā arī izglītības un apmācības iestāžu vadītāju sākotnējo un turpmāko apmācību.

1.3.2. Atbalsts, lai padarītu zinātnisko izglītību pievilcīgāku

Reaģēšana uz tādām globālām problēmām kā klimata pārmaiņas, attīstot ekoloģisku un viedu ekonomiku, ir saistīta ar cilvēku darbības radīto dabas pasaules izmaiņu un katra atsevišķa pilsoņa atbildības izprašanu. Tādējādi zinātnes pamatjēdzienu izprašana un ieinteresētība ilgtspējīgā attīstībā ir aktīva, atbildīga pilsoniskuma pamatā.

Saistībā ar šo prioritāti tīkliem ir jānosaka un jāizplata efektīvas zinātnes mācīšanas metodes, it sevišķi saistībā ar ilgtspējīgu attīstību, piemēram, uz jautājumiem pamatota mācīšana, virzības un informācijas pakalpojumu par karjeru zinātnē izstrāde, kā arī metodes, lai samazinātu dzimumu pārstāvniecības nelīdzsvarotību zinātniskajā izglītībā un karjerās.

1.3.3. Pirmsskolas un agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes (ECEC) nodrošināšanas pilnveide

Piekluve kvalitatīvai agrīnās pirmsskolas izglītībai un aprūpei ir pamats efektīvām mācībām nākotnē, tā palīdz bērnu sociālajai attīstībai un atbalsta nelabvēlīgā situācijā esošus bērnus.

---

²⁸ Eiropas sistēmas 7. pamatprasme.

Kvalitāte cita starpā ir atkarīga no personāla prasmēm, mācību programmas, sadarbības ar vecākiem un vispārējās mācīšanās vides.

Tīklos ir jānosaka apmaiņa un jāizplata efektīvi veidi, kā:

- uzlabot skolotāju, mācību spēku un pārējā personāla prasmes, kā arī mācību programmu un mācīšanās vides kvalitāti bērniem, kas ir jaunāki par obligāto skolas vecumu;
- noteikt un atbalstīt bērnus ar mācīšanās grūtībām vai bērnus, kas atrodas nelabvēlīgā sociālekonomiskā situācijā;
- atbalstīt agrīnu valodas prasmes un lasītprasmes attīstīšanu.

1.3.4. Speciālo vajadzību izglītības (SEN) izstrādāšana, lai integrētu visus jauniešus, it sevišķi jauniešus ar invaliditāti

Daudzveidības izmantošanai un integrēšanas principu īstenošanai izglītībā un apmācībā ir vajadzīgs atkārtoti apsvērt mācīšanās vidi, resursus, kā arī skolotāju un skolu vadītāju prasmes, eksaminācijas ierobežojumus un iespēju noteikšanu.

Tīklos jānosaka un jāizplata efektīvas pieejas, kas:

- sekmē integrēšanu, ietverot specializēto skolu nozīmes paplašināšanu, lai tās kļūtu par resursu centriem;
- nodrošina apmācību skolotājiem, skolu vadītājiem un pārējam skolu personālam, lai veicinātu integrēšanu.

2. ERASMUS — AUGSTĀKĀ IZGLĪTĪBA, IETVEROT PROFESIONĀLO IZGLĪTĪBU UN APMĀCĪBU

Politikas pamatojums

ES augstākās izglītības politiskais mērķis ir atbalstīt dalībvalstu augstākās izglītības sistēmu reformas, padarot tās saskaņotākas un atbilstošākas zināšanu sabiedrības vajadzībām. Reformas ir nepieciešamas, lai reaģētu uz globalizācijas radītajām pārmaiņām un apmācītu un pārkvalificētu Eiropas darbaspēku. Tām jādod iespēja augstākās izglītības iestādēm (AII) uzņemties svarīgu lomu „zināšanu Eiropā” un veikt pamatīgu ieguldījumu, atbalstot atjaunoto stratēģisko sistēmu Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā un stratēģiju „Eiropa 2020”²⁹. Tai pašā laikā reformas atbilst Eiropas augstākās izglītības telpas (EAIT) 2020. gada mērķu pilnveidei (Boloņas process), kā pieņemts Lēvenas/Jaunlēvenas ministru konferencē 2009. gadā³⁰.

²⁹ Sk. 2. un 6. zemsvītras piezīmi.

³⁰ Boloņas process 2020. gadam — Eiropas augstākās izglītības telpa jaunajā desmitgadē. Eiropas augstākās izglītības ministru konferences paziņojums, Lēvenā un Jaunlēvenā, 2009. gada 28. un 29. aprīlī: http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/conference/documents/Leuven_Louvain-la-Neuve_Communique_April_2009.pdf.

Augstākās izglītības politikas prioritātes ir noteiktas paziņojumā „Īstenojot universitāšu modernizācijas programmu: izglītība, pētniecība un jauninājumi”³¹, kurš publicēts 2006. gada maijā un kurā Komisija noteica trīs galvenās reformu jomas augstākās izglītības jomā:

- mācību programmas reforma: trīs ciklu sistēma (bakalaurs, maģistrs un doktors), uz zināšanām balstīta mācīšanās, elastīgas mācību metodes, kvalifikāciju un prasmju atzīšana, kā arī mobilitāte saskaņā ar Boloņas procesu;
- pārvaldības reforma: augstākās izglītības iestāžu autonomija un pārskatatbildība, stratēģiskās partnerības, kvalitātes nodrošināšana;
- finansējuma reforma: augstākās izglītības iestāžu dažādoti ieņēmumi, mācību maksa, stipendijas un aizdevumi, kapitāls un pieejamība, mērķtiecīgs ES finansējums.

Šie vēstījumi ir apstiprināti dažādos Padomes secinājumos un rezolūcijās.

Augstākās izglītības politikā iedvesma gūta no citām ES iniciatīvām, no kurām būtiska ir iniciatīva „Jaunas prasmes jaunām darbavietām”³². Tās galvenais mērķis ir sekmēt cilvēkiem vajadzīgo iemaņu un prasmju apgūšanu un to izmantošanu piemērotās darbavietās. Lai to panāktu, ir svarīgi maksimāli precīzi prognozēt, kādas iemaņas būs vajadzīgas nākotnē, un palīdzēt cilvēkiem attīstīt šīs iemaņas, izmantojot izglītību un apmācību.

Augstākās izglītības iestādes tiek aicinātas pilnībā iesaistīties zināšanu trijstūrī (izglītība, pētniecība un inovācija) un piedalīties projektos, kas vērsti uz sadarbības stiprināšanu starp augstākās izglītības iestādēm un uzņēmumiem — prioritāte, kuru apliecina Eiropas Tehnoloģijas institūta³³ izveide, bet kura ir ļoti svarīga arī attiecībā uz augstāko izglītību kopumā. Pastiprināt sadarbību šajā jomā plāno arī Eiropas universitāšu un uzņēmumu forums, kuru iedibinājusi Komisija ar saistīto Komisijas paziņojumu³⁴.

Prioritāti joprojām piešķirs 2006. gada Ieteikuma par turpmāko Eiropas sadarbību augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanā³⁵ īstenošanai. Komisija 2009. gada septembrī pieņēma pirmo progresu ziņojumu par šā ieteikuma īstenošanu, ierosinot vairākas jomas, kurās nepieciešama turpmāka attīstība³⁶. Eiropas kvalifikāciju sistēmas īstenošana un tās saiknes stiprināšana ar kvalifikāciju sistēmu Eiropas augstākās izglītības telpā arī turpmāk būs prioritāte.

Augstākās izglītības darba kārtībā prioritāte ir piešķirta politiskajam uzsvaram attiecībā uz mobilitātes veicināšanu, kā izklāstīts Padomes 2008. gada novembra secinājumos, kuros uzsvērts, ka iespēja izmantot kādu no mobilitātes veidiem jānodrošina katram jauniešim.

³¹ COM(2006) 208 galīgā redakcija: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0208:FIN:EN:PDF> .

³² http://ec.europa.eu/education/focus/focus2043_en.htm.

³³ <http://eit.europa.eu>.

³⁴ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai. Jauna partnerība universitāšu modernizācijai — ES forums par dialogu starp universitātēm un uzņēmējdarbības jomu. COM(2009) 158 galīgā redakcija: http://ec.europa.eu/education/higher-education/doc/business/com158_en.pdf.

³⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. februāra Ieteikums par turpmāko Eiropas sadarbību augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanā (2006/L 64), http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2006/l_064/l_06420060304en00600062.pdf.

³⁶ Komisijas ziņojums Padomei, Eiropas Parlamentam, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai. Ziņojums par kvalitātes nodrošināšanas sekmēm augstākās izglītības jomā, COM(2009) 487 galīgā redakcija, http://ec.europa.eu/education/higher-education/doc/report09_en.pdf.

Boloņas ministru konference 2009. gadā Lēvenā/Jaunlēvenā vienojās par mobilitātes mērķi, ka līdz 2020. gadam 20 % Eiropas absolventu jābūt studiju vai prakses pieredzei ārvalstīs.

Erasmus konkrētie un darbības mērķi

Saskaņā ar mūžizglītības programmas izveides lēmuma 21. panta 1. punktu *Erasmus* programmas konkrētie mērķi ir šādi:

- a) atbalstīt Eiropas augstākās izglītības telpas īstenošanu;
- b) stiprināt augstākās izglītības un augstākās profesionālās izglītības ieguldījumu inovācijas procesos.

Saskaņā ar mūžizglītības programmas izveides lēmuma 21. panta 2. punktu *Erasmus* programmas darbības mērķi ir šādi:

- a) uzlabot kvalitāti un palielināt apjomu studentu un izglītojošā personāla mobilitātei Eiropā, lai līdz 2012. gadam individuālo dalībnieku skaits studentu mobilitātē *Erasmus* programmās un programmās, kas darbojas pirms tās, sasniegtu vismaz 3 miljonus;
- b) uzlabot kvalitāti un palielināt apjomu daudzpusējai sadarbībai starp augstākās izglītības iestādēm Eiropā;
- c) palielināt pārskatāmības un atbilstības līmeni starp augstākās izglītības un augstākās profesionālās izglītības kvalifikācijām, kas iegūtas Eiropā;
- d) uzlabot kvalitāti un palielināt apjomu sadarbībai starp augstākās izglītības iestādēm un uzņēmumiem;
- e) atvieglināt jauninājumu attīstību izglītības un augstākās izglītības jomā un tās nodošanu, tostarp no vienas dalībvalsts uz citām;
- f) atbalstīt novatoriska, uz IKT balstīta satura, pakalpojumu, pedagoģiju un prakses attīstību mūžizglītībā.

Erasmus darbību prioritātes

2.1. Mobilitāte

Studentu, mācību spēku un pārējā AII personāla mobilitāte

Studentu un personāla mobilitātei ir būtiska nozīme Eiropas augstākās izglītības telpas izveidē. Iestādes, kas piedalās *Erasmus* programmās, ir aicinātas palielināt studentu mobilitāti gan saistībā ar studijām, gan saistībā ar praksi, lai līdz 2012. gadam *Erasmus* programmā būtu iesaistīti 3 miljoni studējošo un lai turpinātu palielināt mācību spēku un pārējā personāla mobilitāti.

Augstākās izglītības organizācijām tiek prasīts, organizējot studējošo un darbinieku mobilitāti, nodrošināt augstu kvalitāti, kā plašāk izklāstīts *Erasmus* Universitātes hartā un Eiropas Mobilitātes kvalitātes hartā³⁷.

Attiecībā uz mobilitāti Eiropas un valstu līmenī nav noteiktas prioritātes.

---

³⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Ieteikums par pārrobežu mobilitāti Kopienā izglītības un apmācības nolūkā: Eiropas Mobilitātes kvalitātes harta (2006/L 394/5), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0005:0009:EN:PDF>.

Erasmus intensīvās programmas (IP)

Priekšroku dos projektiem, kuri:

- piedāvā spēcīgu, daudzdisciplīnu pieeju, veicinot dažādās akadēmiskajās disciplīnās studējošo mijiedarbību;
- pievēršas studiju jomām, kas vispārējā Eiropas līmenī pašlaik nav pietiekami plaši aptvertas *Erasmus* studentu mobilitātē³⁸;
- tiek plānoti, lai pilnveidotu studējošo uzņēmējdarbības prasmes jebkādā studiju jomā³⁹.

Saskaņā ar šo darbību nav paredzēta iespēja noteikt valsts līmeņa prioritātes.

Erasmus intensīvie valodu kursi (EILC)

Šie kursi ir mobilitātē iesaistīto studējošo galvenais valodas un daudz kultūru prasmju, kā arī daudzvalodības sekmēšanas Eiropā galvenais elements. Tomēr šajā darbībā nav paredzētas Eiropas vai valsts līmeņa prioritātes.

2.2. Daudzpusēji projekti

Erasmus daudzpusējie projekti sniedz atbalstu augstākās izglītības iestāžu sadarbībai savā starpā vai ar citām iesaistītajām ieinteresētajām personām.

Priekšroka būs inovatīviem projektiem, kas skar studiju jomas un tematus, kuri nav pietiekami plaši aptverti projektos, ko jau finansē saskaņā ar šo darbību.

2.2.1. Sadarbība starp augstākās izglītības iestādēm (AII) un uzņēmumiem

Šīs prioritātes projektiem ir jāatbalsta darbības, kuras apvieno AII un neakadēmiskās vides partnerus — uzņēmumus, profesionālas organizācijas, tirdzniecības palātas, sociālos partnerus vai vietējās/reģionālās struktūras.

Šiem projektiem ir jāapliecina patiesa sadarbība starp darba vidi un augstākās izglītības jomām, iesaistot abu pušu iestādes.

Priekšroka būs projektiem, kuri:

- stiprina saikni starp (iekšējām un ārējām) mācību plāna izglītības darbībām un uzņēmējdarbības un nodarbinātības vajadzībām, piemēram, novērtējot iemaņu vajadzības nākotnē un veicinot uzņēmējdarbības ieguldījumu kursu izstrādē, kā noteikts iniciatīvā „Jaunas prasmes jaunām darbavietām”, vai sekmējot uzņēmējdarbības iemaņu apgūšanu;
- izstrādā izglītības pakalpojumus uzņēmumiem saistībā ar mūžizglītības sistēmu, pamatojoties uz skaidru pieprasījumu un darba devēju iesaistīšanos, piemēram, individuāli pielāgoti kursi darba ņēmēju zināšanu un iemaņu papildināšanai.

³⁸ Pārāk plaši aptvertās jomas: uzņēmējdarbības studijas, sociālās zinātnes, māksla, humanitārās zinātnes, valodas un tieslietas.

³⁹ Lielākā daļa uzņēmējdarbības programmu ir svarīga visu studiju jomu studentiem, taču atkarībā no konkrētas studiju jomas viens aspekts tiek uzsvērts vairāk nekā cits. Piemēram: uzņēmējdarbības studijas — uzņēmējdarbības sākšana, MVU vadība; zinātne un tehnoloģija — intelektuālais īpašums, riska darījumi, vadības metodes, mārketinga, patenti; humanitārās studijas, māksla un dizains — pašpārvalde, uzņēmējdarbība sociālajā jomā, lietotāju virzītas inovācijas utt.

2.2.2. Sociālā iekļaušana augstākajā izglītībā

Šīs prioritātes projektiem ir jāatbalsta darbības, kuru mērķis ir palielināt piekļuvi sociālajai iekļaušanai un tās uzlabošanai augstākajā izglītībā. Galvenie mērķi ir paplašināt dalību un palielināt absolventu skaitu no grupām, kas nepietiekami ir pārstāvētas, no netradicionālo studentu grupām, kā arī palielināt dzimumu pārstāvības līdzsvaru tādās studiju jomās kā zinātnes un tehnoloģijas. Projektos arī jācenšas uzlabot mūžizglītību, izmantojot elastīgas mācību metodes un augstākās izglītības iestādēs attīstot sociālo atbildību.

Priekšroka būs projektiem, kuri:

- paplašina nepietiekami pārstāvēto grupu un netradicionālo studentu grupu piekļuvi augstākajai izglītībai, piemēram, veicinot iepriekšējās neformālas izglītības un ikdienējas mācīšanās atzīšanu, kā arī attīstot vai nostiprinot piekļuvi virzībai;
- izstrādā elastīgus noteikumus it sevišķi nepilna laika vai individuāli pielāgotiem studiju virzieniem (tai skaitā tālmācībai), lai nodrošinātu šādi studējošo īpašās vajadzības augstākajā izglītībā;
- izstrādā politikas virzienus, lai palielinātu augstākās izglītības ieguvēju skaitu, nostiprinot arī individuāli pielāgotu atbalstu (finansiālu u.c.), kā arī virzības nodrošināšanu studējošajiem;
- attīsta augstākās izglītības iestāžu sociālo atbildību, ietverot kopienas informēšanas pasākumus un kopienas līmeņa piekļuves virzienus.

2.2.3. Mobilitātes stratēģijas un mobilitātes ierobežojumu likvidēšana augstākajā izglītībā

Šīs prioritātes projektiem ir jāatbalsta darbības, lai izstrādātu inovatīvas stratēģijas nolūkā veicināt mobilitāti vai mobilitātes ierobežojumu likvidēšanu augstākajā izglītībā.

Šī prioritāte attiecas arī uz projektiem, kas atbalsta virtuālo mobilitāti un kas ir integrēti globālā stratēģijā IKT efektīvai integrēšanai iesaistītajās augstākās izglītības iestādēs, atbilstīgi darbībām, kuras iepriekš atbalstīja *Erasmus Virtual Campus* darbība.

Priekšroka būs projektiem, kuri:

- izstrādā stratēģijas, lai stimulētu mācīšanās mobilitāti, piemēram, veicinot „mobilitātes logus” mācību programmās vai sekmējot iesaistīto personu (skolotāju, mācību spēku u. c.) ieguldījumu mobilitātes veicināšanai;
- analizē un risina galvenos mobilitātes ierobežojumus, it sevišķi tos, kas liedz pilnībā atzīt laikposmu, kuru mobilitātē iesaistītie studējošie ir pavadījuši ārvalstīs, ietverot esošo atzīšanas instrumentu (Eiropas kredītpunktu uzkrāšanas un pārneses sistēmas (*ECTS*), *Europass* (ietverot diploma pielikumu) pilnīgu izmantošanu);
- nodrošina būtiskas un atjauninātas informācijas par starptautiskās mobilitātes iespējām vieglu pieejamību valsts vai reģionālā līmenī;
- nodrošina atklātus izglītības resursus virtuālajām universitātes pilsētiņām tā, lai tiktu risināti organizatoriskie, tehniskie un ar kvalitāti saistītie jautājumi, tādējādi koplietojot saturu un padarot to pieejamāku Eiropas līmenī;
- tradicionālajosursos nostiprina virtuālo mobilitāti, integrējot piekļuvi virtuālajiem mācīšanās resursiem un tiešsaistes prakses kopienām.

2.2.4. Atbalsts augstākās izglītības modernizācijas darba kārtībai (ietverot mācību programmu reformu, pārvaldības reformu un finansēšanas reformu)

Šīs prioritātes projektiem ir jāatbalsta darbības, kas atbilst augstākās izglītības modernizācijas darba kārtībai. Jāatzīmē, ka šī prioritāte aizvieto iepriekš atsevišķās Erasmus darbības „Mācību programmas izstrāde” un „Augstākās izglītības modernizācija”.

Projektos ir jāpievēršas vismaz vienai no šādām reformu jomām, kas ietvertas modernizācijas darba kārtībā: mācību programmu reforma (ieskaitot mācību programmu izstrādes projektus), pārvaldības reforma vai finansēšanas reforma.

Attiecībā uz mācību programmu reformu priekšroku dos projektiem, kuri:

- izstrādā iniciatīvas vai instrumentus, lai novērtētu un sekmētu absolventu nodarbinātības spēju;
- izstrādā integrētas programmas, kas ietver, pirmkārt, pilnu studiju ciklu (bakalaura, maģistra vai doktora līmenis) un paredz divkārtšo vai apvienoto grādu atzīšanu, otrkārt, tālākizglītības mācību programmu un moduļu izstrādi vai, treškārt, mācību moduļu izstrādi jomās ar būtiskām starpdisciplīnu iezīmēm vai starpnozaru pieeju izstrādi.

Attiecībā uz pārvaldības reformu priekšroku dos projektiem, kuri:

- veicina Eiropas sadarbību kvalitātes nodrošināšanā, piemēram, nosakot un īstenojot jaunas procedūras mācību programmu kvalitātes iekšējam un ārējam novērtējumam;
- uzlabo augstākās izglītības iestāžu autonomiju un pārskatatbildību, kā arī stratēģiskās vadības sistēmas;
- sekmē augstākās izglītības iestāžu daudzveidības un rezultātu pārredzamību.

Attiecībā uz finansēšanas reformu priekšroku dos projektiem, kuri:

- izstrādā stratēģijas, kas palielina finansējuma efektivitāti, ietverot uz rezultātiem pamatotus finansēšanas mehānismus;
- veicina augstākās izglītības iestāžu finansējuma dažādošanu;
- novērtē un sekmē peļņu, ko gūst no ieguldījumiem augstākajā izglītībā.

2.2.5. Izcilības un inovāciju veicināšana augstākajā izglītībā

Šīs prioritātes projektiem ir jāatbalsta darbības, kas attiecas uz zināšanu trīsstūri — izglītība, pētniecība un inovācijas. Eiropas augstākās izglītības iestādes ir apliecinājušas savu lielo potenciālu gan mācīšanas, gan pētniecības jomā, bet nereti šo divu jomu savstarpējā saistība nav optimāla, kā arī tās nav labi savienotas ar trešo trīsstūra elementu — inovācijām. Šajos projektos jāmēģina pārvarēt šo plaisu, papildinot ES iniciatīvas, lai jaunā veidā un efektīvi izveidotu saikni starp šīm trim jomām, kā jau tas paveikts, izveidojot Eiropas Inovācijas un tehnoloģiju institūtu (*EIT*).

Priekšlikumi saistībā ar šo darbību it sevišķi tiek gaidīti no konsorcijiem, kas piedalās tādās ES pētniecības un inovāciju programmās kā pamatprogrammas, lai papildinātu savas darbības ar izglītības jomas iniciatīvām, kuras sākotnēji nebija paredzētas to darba plānos.

Priekšroku dos projektiem, kas palīdz veicināt izcilību un inovācijas un kas:

- uzlabo mācīšanas kvalitāti un atbilstību, kā arī inovatīvas mācīšanas metodes, nodrošinot ciešu saikni starp notiekošajiem pētījumiem, piemēram, izglītības jomas darbībās iesaistot pētniecības institūtu personālu;
- studējošajiem, it sevišķi bakalaura līmenī, nodrošina iespēju strādāt pētniecības jomā, piemēram, izveidojot saiknes ar pētniecības projektiem, laboratorijām utt.;
- attīsta inovatīvu un uzņēmējdarbības domāšanu studējošajos, lai ļautu viņiem izmantot viņu zināšanas un pētniecības pieredzi, piemēram, veicinot mikrouzņēmumu dibināšanu.

2.3. Akadēmiskie tīkli

Šīs *Erasmus* prioritātes projektu mērķim jābūt plašākā un progresīvākā specifisku prasmju kopuma izveidošana attiecībā uz konkrēto studiju jomu. Akadēmiskajiem tīkliem jāapvieno piemērota atbilstīgu ieinteresēto personu grupa un jārisina jautājumi, kas tieši attiecas uz Eiropas augstākās izglītības politiku. Galvenā uzmanība jāpievērš zināšanu koplietošanai, metodiku apsvēršanai, labas prakses izplatīšanai, kā arī radošuma un inovāciju radīšanai un veicināšanai. Sadarbības tīkliem ir jāstrādā ar pašreizējiem, topošajiem un gaidāmajiem noteikumiem studiju jomā. Priekšroka būs inovatīviem tīkliem, kuri skar studiju jomas un tematus, kas nav pietiekami plaši aptverti tīklos, kurus jau finansē saskaņā ar šo darbību. Informācija par iepriekšējos uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus finansētajiem sadarbības tīkliem ir pieejama *Erasmus* projekta uzskaitījumos šajā tīmekļa vietnē:

http://eacea.ec.europa.eu/lfp/erasmus/erasmus_compendia_en.html.

3. LEONARDO DA VINCI — SĀKOTNĒJĀ UN TURPMĀKĀ PROFESIONĀLĀ IZGLĪTĪBA UN APMĀCĪBA

Politikas pamatojums

Leonardo da Vinci programmas politikas pamatojums ir Kopenhāgenas process, ko atjaunoja Bordo paziņojumā (2008. gads)⁴⁰, kuru atkārtoti sāks īstenot Brigē 2010. gada decembrī. Procesā galveno uzmanību pievērš profesionālās izglītības un apmācības (PIA) sistēmu pievilcīguma, kvalitātes un rezultātu palielināšanai, uzlabojot pārredzamību, informācijas un konsultāciju sistēmas, prasmju un kvalifikāciju atzīšanu, kā arī nostiprinot Eiropas dimensiju. Problēmas, ar kurām saskarsimies nākamo gadu laikā, ir izklāstītas paziņojumā par PIA, ko Eiropas Komisijas pieņēma 2010. gada jūnijā⁴¹.

Programmas darbībās uzmanību turpinās koncentrēt uz īpašām iniciatīvām, kas būs vērstas uz to, lai sekmētu kopējo Eiropas profesionālās izglītības un apmācības instrumentu turpmāku pilnveidi, pārbaudīšanu un ieviešanu. Tās ietver Eiropas kredītpunktu sistēmas profesionālajai izglītībai un apmācībai (*ECVET*) pilnveidi un pārbaudīšanu, Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras (*EQF*) ieviešanu un Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūras PIA (*EQARF*) veicināšanu, izstrādi un izmantošanu. Ar šīm darbībām stiprinās kopīgu mācīšanos, kopīgu darbu un uzticēšanos, uzlabojot mobilitāti un apmainoties

⁴⁰ http://ec.europa.eu/education/vocational-education/doc1143_en.htm.

⁴¹ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai — Jauns stimuls Eiropas sadarbībai profesionālās izglītības un apmācības jomā, lai atbalstītu stratēģiju „Eiropa 2020”, COM(2010) 296 galīgā redakcija, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0296:FIN:EN:PDF>.

ar pieredzi un zināšanām. Pamatojoties uz Padomes secinājumiem par jauniešu mobilitāti (2008. gada novembris)⁴², 2009. gada jūnija Zaļo grāmatu „Jauniešu mācību mobilitātes veicināšana”⁴³ un iniciatīvu „Jaunieši kustībā”, uzsvars būs uz mobilitātes iespējas radīšanu jauniešiem, piemēram, mācekļiem, stažieriem vai studējošajiem PIA jomā.

Īpaša uzmanība tiks veltīta tam, lai sekmētu **nozaru⁴⁴, sociālo partnerorganizāciju un uzņēmumu, īpaši mazo un vidējo uzņēmumu (MVU)**, līdzdalību visās *Leonardo da Vinci* darbībās. **Reģionālās sadarbības stratēģijas** gados jaunu PIA studējošo mobilitātes sekmēšanai atbalsta šos mērķus.

Leonardo da Vinci konkrētie un darbības mērķi

Saskaņā ar mūžizglītības programmas izveides lēmuma 25. panta 1. punktu *Leonardo da Vinci* programmas konkrētie mērķi ir šādi:

- a) palīdzēt apmācību un papildu apmācību darbību dalībniekiem iegūt un izmantot zināšanas, prasmes un kvalifikāciju, lai veicinātu personīgo attīstību, spējas atrast darbu un dalību Eiropas darba tirgū;
- b) atbalstīt arodizglītības un apmācību sistēmu, iestāžu un prakses kvalitātes uzlabojumus un jauninājumus;
- c) palielināt profesionālās izglītības un apmācību pievilcīgumu un darba devēju un personu mobilitāti, kā arī atvieglināt strādājošo mācekļu mobilitāti.

Saskaņā ar mūžizglītības programmas izveides lēmuma 25. panta 2. punktu *Leonardo da Vinci* programmas darbības mērķi ir šādi:

- a) uzlabot to personu, kas iesaistītas profesionālajā pamatizglītībā un apmācībās, un tālākizglītībā, Eiropas mobilitātes kvalitāti un palielināt apjomu tā, lai līdz mūžizglītības programmas beigām palielinātu personu mācību prakšu skaitu uzņēmumos līdz vismaz 80 000 gadā;
- b) uzlabot kvalitāti un palielināt apjomu sadarbībai starp iestādēm vai organizācijām, kas sniedz izglītības pakalpojumus, uzņēmumiem, sociālajiem partneriem un citām nozīmīgām struktūrām Eiropā;
- c) atvieglot jauninājumu attīstību arodizglītības un to mācību jomā, kas nav augstākās izglītības mācības, un jauninājumu tālāku nodošanu, tostarp no vienas dalībvalsts citām;
- d) uzlabot kvalifikāciju un kompetenču pārredzamību un atpazīstamību, tostarp attiecībā uz tām, kas iegūtas mācībās ārpus oficiālās izglītības sistēmas un neoficiāli;
- e) veicināt moderno svešvalodu apguvi;
- f) atbalstīt novatoriska uz IKT balstīta satura, pakalpojumu, pedagogijas un prakses attīstību mūžizglītībā.

---

⁴² Sk. 8. zemspvītras piezīmi.

⁴³ Sk. 9. zemspvītras piezīmi.

⁴⁴ Nozares saskaņā ar *Eurostat* kodiem un deskriptoriem: saimniecisko darbību statistiskā klasifikācija Eiropas Kopienā (*NACE — Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne*), [http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Statistical_classification_of_economic_activities_in_the_European_Community_\(NACE\)](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Statistical_classification_of_economic_activities_in_the_European_Community_(NACE)).

Leonardo da Vinci darbību prioritātes⁴⁵

3.1. Mobilitāte un partnerība

Saistībā ar personu mobilitāti profesionālās izglītības nolūkos un profesionāļu mobilitāti profesionālās izglītības un apmācības jomā spēcīgs uzsvars būs uz mobilitātes kvalitātes pārvaldību, ietverot pedagoģisko, lingvistisko un kultūras sagatavošanu un pasākumus, lai uzturētos ārvalstīs, pamatojoties uz Eiropas Mobilitātes kvalitātes hartā izklāstītajiem principiem. Tiek veicināta *ECVET* elementu pilnveidošana un īstenošana (mācību rezultātu apraksts, mācību rezultātu novērtējums un atzīšana), kā arī virzība un ilgtspēja, lai optimizētu mobilitātē gūtās pieredzes ietekmi. Mācekļu mobilitātes sagatavošanas darbības ļāva secināt, ka *Leonardo da Vinci* programmā šai mērķa grupai pievēršama īpaša uzmanība. Minētajos projektos ir izcelta lielā kompetento starpniekstruktūru⁴⁶ nozīme kvalitātes nodrošināšanā un MVU iesaistīšanā.

Šī darbība ietver mobilitāti mācīšanās/apmācības nolūkos šādām mērķa grupām:

- 1) stažieriem sākotnējā profesionālajā izglītībā:
  - A. mācekļiem un stažieriem sākotnējā profesionālajā izglītībā, kas balstīta uz alternatīvu apmācību vai ar darbu saistītu praksi uzņēmumos⁴⁷,
  - B. stažieriem sākotnējā profesionālajā izglītībā, kas tiek sniegta skolās;
- 2) cilvēkiem darba tirgū, kuri turpina profesionālo apmācību;
- 3) profesionāļu mobilitātei profesionālās izglītības un apmācības jomā.

Tā kā *Comenius* partnerības ietver sadarbību starp skolām, *Leonardo da Vinci* partnerību projektos uzmanība ir jākoncentrē uz sadarbību starp profesionālās izglītības un apmācības jomu un darba vidi, kā arī jāiesaista partneri no abām pusēm.

3.2. Daudzpusēji projekti — inovācijas nodošana (*TOI*)

Leonardo da Vinci daudzpusējo projektu darbības divi veidi ir:

- daudzpusēji projekti inovācijas nodošanai — *TOI* — (decentralizēta vadība);
- daudzpusēji projekti inovācijas izstrādei — *DOI* — (centralizēta vadība).

Šo divu projektu veidu darbības jomas atšķirības ir plašāk izklāstītas rokasgrāmatā par mūžizglītības programmu⁴⁸.

⁴⁵ Jāatzīmē, ka saistībā ar mobilitātes darbībām un „inovācijas nodošanas” projektiem saskaņā ar *Leonardo da Vinci* programmu valsts iestādes var lemt par dažām papildu valsts līmeņa prioritātēm, piemēram, mācību priekšmeti, galamērķa valstis u.c. Šīm prioritātēm ir jāatbilst šajā dokumentā izklāstītajām Eiropas prioritātēm, un tām jābūt Eiropas Komisijas apstiprinātām. Tās paziņos, izmantojot vai nu konkrētus valsts līmeņa uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus, vai arī valstu aģentūru tīmekļa vietnes.

⁴⁶ Kompetentās starpniekstruktūras ir visas valsts un daļēji valsts organizācijas, kā arī interešu grupas, kuru uzdevums ir atbalstīt uzņēmējdarbības vai apmācības nozari savās izglītības un apmācības darbībās; šādas struktūras ir, piemēram, amatniecības palātas, tirdzniecības palātas, uzņēmumu pārstāvniecības/federācijas, savienības un darba biroji.

⁴⁷ Mācekļa stažēšanās, ko noteikusi valsts programmas vajadzībām; tā var mācekļu shēmās ietvert arī pieaugušos. Skatīt konkrētās valsts *NA* tīmekļa vietni.

⁴⁸ Sk. 14. zemsvītras piezīmi.

Visos daudzpusējos *Leonardo* projektos un visās prioritātēs uzskata, ka horizontālās prioritātes ir **vairot riska grupu⁴⁹ prasmju līmeni** un nodrošināt iespēju vienlīdzību.

Visos daudzpusējos *Leonardo* projektos aicina izmantot **IKT, e-mācību metodes, profesionāli orientētu valodu apmācību (VOLL) un satura un valodas integrētu apguvi (CLIL)**.

3.2.1. Sadarbības starp PIA un darba vidi veicināšana

Šīs prioritātes projektiem ir jāatbalsta cieša saikne ar darba vidi, lai PIA labāk reaģētu uz darba tirgus vajadzībām. Projektiem jācenšas uzlabot nozaru noteikšanu un vajadzīgo iemaņu un prasmju prognozēšanu, kā arī to integrēšanu PIA sniegšanā. Tas nozīmē arī mācību apvienošanas ar darbu veicināšanu. Šajā prioritātē ir jāatbalsta stratēģijas „Jaunas prasmes jaunām darbavietām”⁵⁰ īstenošana, ņemot vērā tādas problēmas kā vides un demogrāfiskās pārmaiņas un ar to saistītās nodarbinātības vajadzības šajās jomās, piemēram, tā saucamās „ekoloģiskās darbavietas” vai „baltās darbavietas” (medicīniskā un sociālā aprūpe). Priekšlikumos ir jāietver viena no šīm darbībām:

- dažādu ieinteresēto personu iesaistīšanas veicināšana elastīgāku PIA un kvalifikācijas sistēmu veidošanā, kuras labāk atbilstu darba tirgus vajadzībām, ņemot vērā sistēmiskās izmaiņas, piemēram, pāreju uz mācību rezultātiem un uz zināšanām balstītām sistēmām;
- kopīgu metožu un sistēmu, kas paredzētas vajadzīgo iemaņu prognozēšanai, pārbaudīšana un ieviešana praksē, risinot gan vajadzīgo iemaņu noteikšanas aspektus, gan piemērotu īstenošanu PIA jomā, piemēram, nozaru līmenī, un iesaistot uzņēmumus/nozaru organizācijas/sociālos partnerus PIA;
- darba vides integrēšanas sekmēšana uz iestādēm balstītā PIA, PIA programmās veicinot plašākas ar darbu saistītas darbības, tai skaitā inovatīvus darba pieredzes modeļus, „ēnu dienas” un stažēšanos.

3.2.2. Atbalsts sākotnējai un turpmākai PIA skolotāju, mācību spēku, instruktoru un PIA iestāžu vadītāju apmācībai

Šajā prioritātē uzmanību pievērš vajadzībai pilnveidot PIA skolotāju, mācību spēku, instruktoru un skolu/iestāžu vadītāju, kā arī profesionālu konsultantu iemaņas un prasmes, lai risinātu problēmas nākotnē. Šīs prioritātes projektiem ir jāatbalsta inovācijas nodošana šādās jomās:

- PIA profesionāļu nozīme, reaģējot uz tādām sistemātiskām pārmaiņām kā pāreja uz mācību rezultātiem un uz prasmēm balstītām sistēmām, kā arī pieaugoša uzmanība attiecībā uz iepriekšējas neoficiālas izglītības un ikdienējas mācīšanās apstiprināšanu;
- saiknes nostiprināšana starp PIA profesionāļiem un darba vidi (uzņēmumiem, profesionālajām nozarēm utt.), pilnveidojot viņu spēju konsultēt personas nodarbinātības un karjeras jomā⁵¹;
- viņu pedagoģiskās prasmes pilnveidošana un iesaistīšana mācību programmu izstrādē;
- tādu prasmju apgūšana, kas ļaus PIA profesionāļiem mācīt transversālās prasmes, kuras, piemēram, noteiktas 2006. gada Ieteikumā par pamatprasmēm mūžizglītībā.

⁴⁹ Riska grupas ir grupas, kuras saskaras ar īpašām grūtībām darba tirgū, piemēram, priekšlaicīgi mācības pametušie, zemas kvalifikācijas darba ņēmēji, personas ar invaliditāti, imigranti un personas, kam ir migrantu izcelsme, etniskās minoritātes.

⁵⁰ Sk. 3. zemsvītras piezīmi.

⁵¹ Šajā saistībā ļoti lietderīga ir *Euroguidance* tīmekļa vietne: <http://www.euroguidance.net/>.

3.2.3. Pamatprasmju apgūšanas sekmēšana PIA jomā

Pamatprasmju apgūšanai⁵² PIA piemīt īpaša nozīme, jo daži skolēni un stažieri iesaistās profesionālajā izglītībā bez pamatiemaņām un prasmēm, kas nepieciešamas, lai viņi varētu sekmīgi turpināt un pabeigt apmācību. Pamatprasmes ir arī svarīgas, lai sekmētu individuālus izglītības virzienus ārpus PIA jomas, lai uzlabotu izglītības sistēmas caurlaidību un sekmētu pārejas posmus (no PIA uz darba tirgu vai atkārtotu integrēšanos darba tirgū pēc bezdarba). Dažas no pamatprasmēm sekmē PIA pievilcīgumu.

Projektos jāvirza viens no šādiem jautājumiem:

- koncepciju izstrāde pamatprasmju apgūšanai sākotnējā profesionālajā apmācībā, it sevišķi digitālā prasme un tehnoloģiskās, uzņēmējdarbības, kā arī svešvalodu prasmes (profesionāli orientēta valodu apmācība (*VOLL*) un satura un valodas integrēta apguve (*CLIL*)) un prasme dzīvot un strādāt aizvien daudzveidīgākā sabiedrībā un aktīvā pilsoniskumā;
- pamatprasmju apgūšanas prakšu pilnveidošana turpmākajā profesionālajā apmācībā;
- tādu pieeju izstrāde, kas atbalsta svešvalodu mācīšanos sākotnējā profesionālajā izglītībā un apmācībā (*IVET*), pielāgojot to skolēnu un stažieru vajadzībām un iespējām.

3.2.4. Mobilitātes stratēģiju izstrāde un nodošana PIA jomā

Mācīšanās mobilitātes nozīme un pozitīvā ietekme ir vairākkārt uzsvēta, un mācīšanās mobilitāte ir kļuvusi par būtisku stratēģisku prioritāti izglītības un apmācības 2020. gada stratēģijā. It sevišķi PIA jomā dalība mobilitātē ir samērā zema un ir vajadzīgs, lai attiecīgie dalībnieki visos līmeņos īstenotu īpašas atbalsta stratēģijas. Mobilitāti PIA jomā galvenokārt veido prakses darbs uzņēmumos, t. i., mobilitāte, kas orientēta uz praktisko pieredzi un kas ir cieši saistīta ar uzņēmējdarbības nozari. Mācekļu gadījumā uzņēmēji ir iesaistīti arī norīkošanas darbībās. Lai nodrošinātu kvalitatīvas prakses vietas, atbalstītu partneru atrašanu un sekmētu MVU dalību, starp kompetentajām organizācijām ir jāizveido ilgtspējīgas sadarbības struktūras. Iepriekšējos gados ir izstrādāti daudzi instrumenti, koncepcijas un pieejas, ko var pielāgot un pārnest uz citām vidēm.

Lai PIA jomā mobilitāte būtu vispārpieejama, nevis izņēmums, ir svarīgi esošajā mācību programmā integrēt mobilitāti un starptautiskas iemaņas. Darba tirgū šīs iemaņas ir vajadzīgas, un tās palielina PIA pievilcīgumu.

It sevišķi tiek gaidīti priekšlikumi, kuros būs iesaistīti reģioni, kam vairākās valstīs ir liela nozīme mobilitātes uzlabošanā, kā arī nozaru, jomu vai PIA jomu līmeņa stratēģijas.

Tādēļ šajā prioritātē daudzpusējiem projektiem jācenšas sasniegt vienu no šiem mērķiem:

- pielāgot un nodot struktūras un instrumentus, lai atbalstītu mobilitāti PIA jomā, it sevišķi MVU dalību un prakses norīkojumus uzņēmumos;
- nodot pieejas mobilitātes vispārināšanai/integrēšanai PIA mācību programmā konkrētās nozarēs, jomās, PIA jomās vai reģionos;
- nodot modeļus atbilstošām stažieru, it sevišķi uzņēmumu mācekļu, apmaiņām.

---

⁵² Eiropas mūžizglītības pamatprasmju sistēma: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc42_en.htm .

3.2.5. *ECVET pārredzamībai un mācību rezultātu un kvalifikāciju atzīšanai*

Šīs prioritātes projektiem jā sagatavo, jā organizē un jā nodrošina **metožu**, pamatnostādņu un saistīto instrumentu **pārnešana** ar mērķi īstenot un izmantot *ECVET* principus mobilitātes un/vai mūžizglītības vajadzībām. Tas ietver instrumentus, procedūras un metodes, kas paredzētas:

- kvalifikāciju noteikšanai mācību rezultātu vienībās;
- ar starptautiskajām darba iemaņām saistīto mācību rezultātu vienību pilnveidošanai un pārnesei; īpaši jā uzsver šo vienību pārnese un integrēšana atzītās kvalifikācijās sākotnējā un turpmākā apmācībā, kā arī profesionāļu kvalifikācijās PIA jomā;
- *ECVET* kredītpunktu piešķiršanai vienībām un kvalifikācijām;
- saistītajām procedūrām formālās un neformālās izglītības un ikdienējas mācīšanās rezultātu novērtējumam, pārnesei, pārbaudīšanai un uzkrāšanai;
- darbības partnerību izveidošanai, ietverot Saprašanās memoranda modeļus, mācību līgumus, personiskos norakstus.

Pieteikumos jā ietver **viss** turpmāk nosauktais:

- praktiski nodošanas procesi, kuru mērķis ir saprašanās sekmēšana un tas, lai PIA jomas ieinteresētās personas izmanto *ECVET*;
- praktiski risinājumi, kuru mērķis ir sekmēt inovatīvu prakšu izveidi PIA, izmantojot *ECVET* un to nodošanu, tai skaitā mobilitāti un neformālās izglītības un ikdienējas mācīšanās apstiprināšanu;
- politikas veidotāju, skolotāju un par kvalifikācijām, kuras var attiecināt Eiropas līmenī un pārnest, atbildīgo personu stratēģiju un pieeju pilnveidošana un izplatīšana;
- atklātu informācijas un atbalsta resursu nodrošināšana tā, lai tiktu izskatīti organizatoriskie, tehniskie un ar kvalitāti saistītie jautājumi saistībā ar *ECVET*, tādējādi koplietojot saturu un padarot to pieejamāku Eiropas līmenī.

3.2.6. *Kvalitātes nodrošināšanas sistēmu uzlabošana PIA jomā*

Šīs prioritātes projektiem jā sekmē iepriekšējo inovācijas izstrādes (*DOI*) projektu, citu projektu, kas ir saņēmuši *Leonardo da Vinci* piešķirumu, vai jebkādas inovatīvas pieejas izmantošana PIA kvalitātes nodrošināšanas jomā, lai sagatavotu, organizētu un pārnestu pamatnostādnes, instrumentus un produktus, kuru mērķis ir Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūras īstenošana un izmantošana. Tas ietver instrumentus, procedūras un metodes, kas noteiktas:

- valsts pieejas izstrādei PIA sistēmu uzlabošanai un Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūras izmantošanas pilnveidošanai;
- pašnovērtējuma un profesionālāpskates izmantošanai kvalitātes nodrošināšanas procesā;
- Ieteikuma par Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūras⁵³ izveidošanu 2. pielikuma rādītāju izmantošanas pilnveidošanai.

Pieteikumos jā ietver **viens no** turpmāk nosauktajiem:

- iepriekšējā *ENQAVET* projekta rezultātu, it sevišķi tematisko grupu (jo īpaši tematiskās grupas saistībā ar pamatnostādņu izstrādi kvalitātes nodrošināšanai PIA jomā) rezultātu, kā arī rādītāju grupas rezultātu pārnešana, izmantošana un izplatīšana;

---

⁵³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 18. jūnija Ieteikums par Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūras izveidošanu profesionālajai izglītībai un apmācībām (2009/C 155/1), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:155:0001:0010:EN:PDF>.

- iepriekšējo projektu, kas saistīti ar „Kopējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas (CQAF), izmantojot profesionālapskati kvalitātes nodrošināšanai PIA jomā”⁵⁴ īstenošanu, rezultātu nodošana un izmantošana;
- inovatīvu un būtisku materiālu, kas izstrādāti saistībā ar *Leonardo da Vinci* projektiem PIA kvalitātes nodrošināšanas jomā, nodošana un izmantošana;
- iepriekšējo atbilstošu, būtisku un inovatīvo projektu rezultātu atjaunināšana saistībā ar CQAF īstenošanu, lai pielāgotu Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūru.

Visos gadījumos jaunā projekta koordinators jāuztur saziņa ar pašreizējo tīklu kvalitātes nodrošināšanai PIA un jāseko šā tīkla jaunākajam darbam, lai saglabātu saskaņotību ar Eiropas līmenī īstenotajām darbībām.

3.3. Daudzpusēji projekti — inovācijas izstrāde (DOI)

Skatīt vispārīgo informāciju 3.2. iedaļas ievadā.

3.3.1. ECVET īstenošana mācību rezultātu un kvalifikāciju pārredzamībai un atzīšanai

Šīs prioritātes projektiem ir jāatbalsta valstu un nozaru kvalifikāciju un/vai kvalifikāciju sistēmu izstrāde, ietverot ECVET, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Ieteikumu par ECVET sistēmas izstrādi⁵⁵. Projektiem arī jāatbalsta ECVET pārbaudīšana un īstenošana saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Ieteikumu par ECVET sistēmas izstrādi, kā arī jāietver viss turpmāk nosauktais:

- darbības un pārnesamu metožu un pamatnostādņu izstrāde un izmantošana, lai kvalifikācijas pārveidotu mācību rezultātu vienībās, piešķirot ECVET kredītpunktus, pamatojoties uz ECVET tehniskajām specifikācijām;
- uz mācību rezultātu vienībām balstītu kvalifikāciju pārbaudīšana vienā vai vairākās nozarēs, izmantojot formālās un neformālās izglītības un ikdienējas mācīšanās rezultātu attiecīgās novērtējuma, pārneses un uzkrāšanas procedūras;
- kvalitātes standartu izstrāde un pārbaudīšana ECVET piemērošanai attiecībā uz valsts, vienas nozares vai vairāku nozaru kvalifikācijām, lai šīm kvalifikācijām piešķirtu ECVET kvalitātes marķējumu.

Papildus iepriekš minētajām darbībām, projektos var ietvert arī:

- PIA programmu izstrādi, kas paredz elastīgus mācību rezultātu apstiprināšanas, pārneses un atzīšanas instrumentus, piemērojot ECVET principus;
- koncepciju izstrādi, lai apvienotu ECVET un ECTS, kā arī uzlabotu to saderību, pamatojoties uz mācību rezultātu pieeju.

⁵⁴ http://www.peer-review-education.net/index.php?class=Calimero_Webpage&id=14762 .

⁵⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 18. jūnija Ieteikums par Eiropas kredītpunktu sistēmas izstrādi profesionālajai izglītībai un apmācībai (ECVET) (2009/C 155/02), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:155:0011:0018:EN:PDF>.

3.3.2. Kvalitātes nodrošināšanas sistēmu uzlabošana PIA jomā

Šīs prioritātes projektiem ir jāatbalsta Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūras⁵⁶ izmantošana un pilnveidošana, lai turpinātu uzlabot un pilnveidot PIA sistēmas un veicinātu kvalitātes kultūras uzlabošanu un inovācijas visos līmeņos. Projektiem ir jāatbalsta viens no šādiem mērķiem:

- valstu pieeju izstrāde ar mērķi uzlabot kvalitātes nodrošināšanas sistēmas valsts līmenī un maksimāli izmantot ietvarstruktūru, it sevišķi pamatnostādņu un rīcības plānu izstrāde īstenošanai;
- datu iegūšanas pilnveidošana Ieteikuma par Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūras izveidošanu 2. pielikuma rādītājiem;
- ilgtspējīgu, pārnesamu, darbības un konkrētu instrumentu izstrāde, kuri ir balstīti uz Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūru;
- ar ietvarstruktūru saistītu konkrētu konsultāciju/pamatnostādņu izstrāde, kas jāizmanto PIA dalībniekiem, it sevišķi apmācības sniedzējiem;
- kvalitātes nodrošināšanas procesu izstrāde un pārbaudīšana sākotnējā un turpmākajā profesionālajā izglītībā un apmācībā, pamatojoties uz ietvarstruktūru.

3.3.3. Profesionālo iemaņu pilnveidošana, ņemot vērā darba tirgus vajadzības — jaunas prasmes jaunām darbavietām

Šīs prioritātes projektiem jāatbalsta cieša saikne ar darba vidi, lai PIA labāk reaģētu uz darba tirgus vajadzībām. Projektiem jācenšas uzlabot nozaru noteikšanu un vajadzīgo iemaņu un prasmju prognozēšanu, kā arī to integrēšanu PIA sniegšanā. Tas nozīmē arī mācību apvienošanu ar darbu veicināšanu. Šajā prioritātē jāatbalsta stratēģijas „Jaunas prasmes jaunām darbavietām”⁵⁷ īstenošana. Pieteikumos jācenšas:

- veicināt dažādu ieinteresēto personu iesaistīšanu elastīgāku PIA un kvalifikācijas sistēmu veidošanā, kuras labāk atbilst darba tirgus vajadzībām, ņemot vērā tādas sistēmiskās izmaiņas kā pāreja uz mācību rezultātiem un uz prasmēm balstītām sistēmām;
- izstrādāt un pārbaudīt vienotas metodes un sistēmas, lai gatavotu nepieciešamās iemaņas, arī nozaru līmenī, PIA iesaistot uzņēmumus/nozaru organizācijas/sociālos partnerus;
- veicināt mācību apvienošanu ar darbu, popularizējot zināšanu apgūšanu veicinošas darbavietas, apmācību darbavietā un mācekļu apmācību, kas ir darba tirgus vajadzībām atbilstošu profesionālo iemaņu izkopšanas pamatā.

3.4. Tīkli

3.4.1. Sadarbība starp PIA un darba vidi

Šīs prioritātes tīkliem ir jāiesaista PIA ieinteresētās personas (piemēram, PIA skolas, iestādes, organizācijas, pārstāvošās asociācijas), kā arī darba vides ieinteresētās personas (piemēram, nozaru pārstāvniecības, jomas, uzņēmumi, sociālie partneri). Šādu tīklu mērķis ir apmainīties ar informāciju un pieredzi, kā arī atbalstīt kopīgu pieeju, metožu un instrumentu, kas saistīti ar iniciatīvu „Jaunas prasmes jaunām darbavietām”⁵⁸, izplatīšanu un īstenošanu. Tas var ietvert,

---

⁵⁶ Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūra ir atskaites sistēma, kuras mērķis ir palīdzēt dalībvalstīm un iesaistītajām valstīm izstrādāt, uzlabot, pārbaudīt un novērtēt savas sistēmas un praksi, pamatojoties uz kopīgiem principiem un kritērijiem: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc1134_en.htm.

⁵⁷ Sk. 3. zemspītras piezīmi.

⁵⁸ Sk. 3. zemspītras piezīmi.

piemēram, profesionālapskates, metožu un instrumentu apsvēršanu vai pedagoģisko pieeju apsvēršanu, kā arī nozaru iemaņu padomju sagatavošanu. Jo īpaši gaidīti ir tīkli nozarēs, kas saskaras ar strukturāliem pielāgojumiem vai strauju attīstību.

3.4.2. *Mobilitātes stratēģiju pilnveide PIA jomā*

Tīkli atbalstīs sadarbību starp reģionālajām/vietējām iestādēm un/vai kompetentajām struktūrām un/vai uzņēmējdarbības vidi saistībā ar mobilitātes uzlabošanu PIA jomā. Tīkliem jākoncentrē uzmanība uz ideju, stratēģiju un struktūru noteikšanu, veicināšanu un izplatīšanu mācīšanās mobilitātes jomā ne tikai tīklā, bet arī ārējām ieinteresētām personām. Lai nodrošinātu plašu pamanāmību un ietekmi, tīkliem ir jāapvieno svarīgas ieinteresētās puses un valstis.

4. *GRUNDTVIG* — PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBA

Politikas pamatojums

Grundtvig programmas mērķis ir reaģēt uz dubulto izglītības problēmu, proti, no vienas puses, lielo skaitu pieaugušo, kas ir priekšlaicīgi pametuši mācības (vai kā daudzu migrantu gadījumā kam nekad nav bijusi iespēja saņemt skolas izglītību), un, no otras puses, novecojošo sabiedrību. Pieaugušo izglītošana palīdz risināt šīs problēmas, sniedzot abām personu kategorijām iespēju uzlabot un atjaunot savas zināšanas un prasmes.

Pieaugušo izglītība ir būtiska mūžizglītības daļa. Taču pieaugušo iesaistīšanās izglītībā un apmācībā ir ne vien ierobežota, bet arī nesakārtota. Personas, kas absolvējušas viszemāko izglītības pakāpi, parasti neiesaistās mācīšanās procesā. Salīdzinājumā ar dalībvalstu saskaņoto kritēriju dalībai mūžizglītībā, t.i., 12,5 % no strādājošiem pieaugušajiem līdz 2010. gadam un 15 % līdz 2020. gadam, vidējais rādītājs 2008. gadā bija 9,5 % ar lielām atšķirībām starp valstīm — no 1,3 % līdz 32 %.

Lai risinātu šo jautājumu un arī citas problēmas, ar kurām Eiropa saskaras, proti, demogrāfiskās izmaiņas, strauja attīstība pārējos pasaules reģionos un nabadzība vienlaikus ar sociālo atstumtību, Komisija 2006. gadā publicēja paziņojumu „Pieaugušo izglītība. Mūžu dzīvo — mūžu mācies”⁵⁹. Tajā uzsvērts, cik svarīga ir pieaugušo izglītība, lai uzlabotu pieaugušo nodarbinātības iespējas, mobilitāti darba tirgū, svarīgāko priekšmetu apguvi, tādējādi arī vienlaikus veidojot sociāli integrētu darba tirgu un sabiedrību. Pašreiz, kad notiek lēna atvēršanās no lejupslīdes, šā paziņojuma vēstījumi ir ļoti aktuāli.

Kā vērtējums par paveikto 2007. gada septembrī paziņojumam sekoja rīcības plāns pieaugušo izglītībai⁶⁰, kurā izklāstīts, kā dalībvalstis un pārējās ieinteresētās personas, Eiropas līmenī atbalstītas, spēj izstrādāt veiksmīgas un efektīvas pieaugušo mācību sistēmas. Padome 2008. gada maijā pieņēma secinājumus par mācībām pieaugušajiem⁶¹, kuri vēl vairāk atbalsta un pilnveido Komisijas stratēģiju par rīcību šajā jomā.

⁵⁹ COM(2006) 614 galīgā redakcija: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2006/com2006_0614en01.pdf

⁶⁰ COM(2007) 558 galīgā redakcija: http://ec.europa.eu/education/policies/adult/com558_en.pdf

⁶¹ Padomes 2008. gada 22. maija secinājumi par mācībām pieaugušajiem (2008/C 140/09), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:140:0010:0013:EN:PDF>.

Būtiski svarīga ir dalība pieaugušo izglītībā un tās līdztiesības vairošana. Jāveicina kvalitātes uzlabošanas kultūra, pievēršot īpašu uzmanību zināšanu apguvējiem, darbinieku profesionālajai pilnveidošanai, kā arī izglītības sniedzēju veikumam. Ir būtiski ieviest sistēmas, kuras atzītu un apstiprinātu neformālu un ikdienēju mācīšanos, lai tādējādi palīdzētu motivēt pieaugušos. Visbeidzot, kā pamats turpmākai politikas veidošanai ir jāuzlabo arī pieaugušo izglītības datu kvalitāte un salīdzināmība. Izglītības un apmācības kvalitātes uzlabošana un līdztiesības veicināšana ir prioritātes stratēģiskajā sistēmā Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā („ET 2020”), ko Padome pieņēma savos 2009. gada 12. maija secinājumos⁶².

Grundtvig konkrētie un darbības mērķi

Saskaņā ar mūžizglītības programmas izveides lēmuma 29. panta 1. punktu *Grundtvig* programmas konkrētie mērķi ir šādi:

- a) risināt izglītības problēmu, kas saistīta ar lielas daļas Eiropas iedzīvotāju novecošanu;
- b) palīdzēt sniegt pieaugušajiem norādes uz iespējām, kā uzlabot savas zināšanas un kompetenci.

Saskaņā ar mūžizglītības programmas izveides lēmuma 29. panta 2. punktu *Grundtvig* programmas darbības mērķi ir šādi:

- a) uzlabot kvalitāti un pieejamību pieaugušo izglītībā iesaistīto personu mobilitātei Eiropā un palielināt apjomu tā, lai saistībā ar mobilitāti līdz 2013. gadam sniegtu palīdzību vismaz 7000 personām gadā;
- b) uzlabot kvalitāti un palielināt apjomu sadarbībai starp pieaugušo izglītībā iesaistītajām organizācijām Eiropā;
- c) palīdzēt personām no sociāli nestabilām grupām un personām no sociāli atstumtām grupām, it īpaši gados vecākiem cilvēkiem un tiem, kas ir pārtraukuši izglītošanos, nesaņemot pamata kvalifikācijas, lai sniegtu tiem alternatīvas iespējas izmantot pieaugušo izglītību;
- d) atvieglot jauninājumu attīstību pieaugušo izglītībā un to tālāku nodošanu, tostarp no vienas dalībvalsts citām;
- e) atbalstīt novatoriskas, uz IKT balstīta satura, pakalpojumu, pedagoģijas un prakses attīstību mūžizglītībā;
- f) uzlabot pedagoģiskās pieejas un pieaugušo izglītības organizāciju pārvaldību.

Grundtvig darbību prioritātes

4.1. Mobilitāte un partnerība

Attiecībā uz *Grundtvig* decentralizētajām darbībām, proti, mobilitāti (personāla apmācība uz vietas, apmeklējumi un apmaiņas, asistentūras, semināri, projekti vecāka gadagājuma brīvprātīgajiem, sagatavošanas apmeklējumi) un mācību partnerībām, nav formālu prioritāru tematu. Ir ieteicams apmeklēt savas valsts aģentūras tīmekļa vietni, lai pieteikuma iesniedzējs varētu pārliecināties, vai saistībā ar minētajiem pasākumiem ir vai nav izvirzītas valsts prioritātes vai citi valsts noteikumi.

---

⁶² Sk. 6. zemspvītras piezīmi.

Mācību partnerības ir noteiktas par partnerībām Eiropas dimensijas stiprināšanai un pieaugušo izglītības organizāciju kvalitātes uzlabošanai, izmantojot starptautisko sadarbību. Mācību partnerības, *Grundtvig* semināri un ikdienējas mācīšanās projekti gados vecāka gadagājuma brīvprātīgajiem atbalsta studējošu pieaugušo mobilitāti. Pieaugušo mācīšanās personālu mobilitāti, kā noteikts rokasgrāmatas par mūžizglītības programmu II daļā, atbalsta saistībā ar mācību partnerībām, kā arī izsniedzot individuālus piešķirumus par dalību apmācību uz vietas vai veicot apmeklējumus un apmaiņas, kā arī asistentūras.

4.2. Daudzpusēji projekti

Daudzpusējos projektos atbalstīs **projektus, kuros apmainīsies ar pieredzi un labu praksi, kā arī sekmēs konkrētus rezultātus un ieguvumus, kas piemēroti izplatīšanai (metodes, instrumenti, materiāli, kursi)**, tādējādi izstrādājot inovāciju un/vai izplatot inovāciju un labu praksi ar būtiskas ietekmes potenciālu. Īpašu priekšroku saņems projekti, kas paredz organizēt apmācības kursus uz vietas pieaugušo izglītības jomas personālam.

Pieteikumus, kas iesniegti saistībā ar turpmāk uzskaitītajām konkrētajām darbībām, jābūt izklāstītam, kā tie sekmēs konkrēto instrumentu vai politikas pieeju, kas izstrādātas vai ko izstrādā saistībā ar politikas sadarbību Eiropas līmenī, piemērošanu, pielāgošanu un pārbaudīšanu konkrētās pieaugušo izglītības situācijās. Šīs darbības ietver Eiropas/valstu kvalifikāciju ietvarstruktūru⁶³, Eiropas pamatnostādnes neformālas izglītības un ikdienējas mācīšanās apstiprināšanai⁶⁴, Eiropas pamatprasmju sistēmu⁶⁵, *Europass*⁶⁶, *ECVET*⁶⁷, *EQARF*⁶⁸, kā arī pamatprasmes, kas noteiktas attiecībā uz pieaugušajiem studējošajiem profesionāļiem pētījumā, kuru veica Eiropas Komisijai saistībā ar rīcības plānu pieaugušo izglītībai⁶⁹ utt.

4.2.1. Pamatprasmju apgūšana pieaugušo izglītībā

Šajā prioritātē uzmanība jāpiešķir pamatprasmēm, kas veido pamatu plašāku transversālu prasmju apgūšanai. Projektos koncentrē uzmanību uz:

- pieaugušo plašāku piekļuvi tādām pamatprasmēm kā lasītprasme, spēja sazināties svešvalodās, matemātikas zināšanas, pamatzināšanas zinātnē un tehnoloģijās, kā arī digitālā prasme, pilsoniskās un uzņēmējdarbības prasmes;
- kvalitatīvas „otras iespējas izglītības un apmācības” sniegšanu gados jauniem pieaugušajiem un pieaugušajiem, tai skaitā migrantiem, kuriem jāuzlabo savas pamatiemaņas; inovatīvu uzņemošās valsts valodas mācīšanas un mācīšanās pieeju izstrādi imigrantiem;
- brīvprātīgās, kopienas darbībās un ar ģimeni saistītās darbībās iegūto iemaņu atzīšanu;
- darbavietas izmantošanu par vidi, kur apgūt pamatprasmes, izstrādājot inovatīvas pieejas, lai paaugstinātu uzņēmumu personāla vispārējās izglītības līmeni (piemēram, viņu lasītprasmi un rēķinātprasmi), nošķirot to no viņu konkrētajām profesionālajām prasmēm;

⁶³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 23. aprīļa Ieteikums par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras izveidošanu mūžizglītībai (2008/C 111), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:111:0001:0007:EN:PDF>.

⁶⁴ <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/5059.aspx>.

⁶⁵ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc42_en.htm.

⁶⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 2241/2004/EK par vienotu Kopienas sistēmu kvalifikāciju un kompetences pārskatāmībai (*Europass*) (2004/L 390/6): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:390:0006:0020:EN:PDF>.

⁶⁷ Sk. 55. zemsvītras piezīmi.

⁶⁸ Sk. 53. zemsvītras piezīmi.

⁶⁹ Sk. 60. zemsvītras piezīmi.

- pamatprasmju novērtēšanas uzlabošanu, pamatojoties uz mācību rezultātiem un ietverot neoficiālas un neformālas izglītības apstiprināšanu personām ar minimālām iemaņām un zemu kvalifikāciju;
- valstu kvalifikāciju struktūru ietekmes novērtēšanu attiecībā uz to, kā tās palielina piekļuvi izglītošanās iespējām.

4.2.2. *Pieaugušo izglītības nozīme sociālās iekļaušanas un dzimumu līdztiesības nostiprināšanā*

- Pieaugušo izglītības pievilcīguma un pieejamības uzlabošana, jo īpaši pieaugušajiem ar minimālām iemaņām, nelabvēlīgā situācijā esošiem pieaugušajiem, kā arī atstumtiem pilsoņiem un migrantiem. Projektos jākoncentrē uzmanība uz:
  - atsevišķu studējošo motivēšanu iesaistīties mācību procesā, izmantojot arī konsultāciju pakalpojumus, informēšanas stratēģijas, izpratnes veidošanas kampaņas, neoficiālas un neformālas izglītības apstiprināšanu, piemērotas mācīšanas un mācīšanās pieejas, kā arī partnerības ar uzņēmumiem;
  - IKT, e-mācības un plašsaziņas līdzekļu izmantošanu, lai paplašinātu piekļuvi pieaugušo izglītībai;
  - alternatīvu mācīšanās pieeju izstrādi, lai integrētu vai atkārtoti integrētu atstumtus un nelabvēlīgā situācijā esošus pilsoņus sabiedrībā un darba tirgū.
- Dzimumu līdztiesības veicināšana pieaugušo izglītībā, it sevišķi izstrādājot pievilcīgas metodes, lai motivētu vīriešu plašāku dalību pieaugušo izglītības jomās, kurās vīriešu skaits ir nepietiekams.

4.2.3. *Starppaaudžu mācīšanās; vecāka gadagājuma cilvēku mācīšanās; mācīšanās ģimenē*

Šīs prioritātes projektos jākoncentrē uzmanība uz:

- zināšanu, metožu un labas prakses nodošanu vecāka gadagājuma cilvēku izglītošanā;
- iemaņu nodrošināšanu vecāka gadagājuma cilvēkiem, kuras viņiem vajadzīgas, lai spētu pielāgoties pārmaiņām un turpinātu būt sabiedriski aktīvi;
- to, lai vecāka gadagājuma cilvēki sniegtu iegūtās zināšanas arī citiem, starp tiem arī gados jauniem pieaugušajiem;
- inovatīvu pieeju starppaaudžu un ģimenes izglītībā izstrādi;
- inovatīvu modeļu izstrādi vecāka gadagājuma brīvprātīgajiem kā neformālās izglītības veidu (2011. gads ir Eiropas brīvprātīgā darba gads).

4.2.4. *Pieaugušo izglītības kvalitātes nodrošināšana, ietverot personāla profesionālo pilnveidošanos*

Šīs prioritātes projektos jākoncentrē uzmanība uz:

- skolotāju, mācību spēku un pārējā personāla prasmju pilnveidošanu, piemēram, izmantojot sākotnējo apmācību vai apmācību uz vietas, piemērotu kvalifikāciju izstrādi, kā arī izmantojot pamatprasmju sistēmu personālam, kas veic pieaugušo apmācību⁷⁰;
- pedagoga pieaugušo izglītības jomā profesijas attīstību, ietverot karjeras virzību pieaugušo izglītības sniedzējiem;
- izmaksu un ieguvumu (un peļņas no ieguldījumiem) analīzi saistībā ar pieaugušo izglītības nodrošināšanu;

⁷⁰ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc58_en.htm .

- dienestu un iestāžu kvalitātes nodrošināšanas uzlabošanu, kā arī noteikšanu, kā pieaugušo izglītībā var piemērot Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūru profesionālajai izglītībai⁷¹ un Eiropas augstākās izglītības telpas⁷² standartus un pamatnostādnes;
- inovatīvu Eiropas kursu izstrādi apmācībai uz vietas un neformālām pieejām personāla pilnveidošanai, piemēram, „ēnu dienām”;
- apstiprināšanas un sertificēšanas sistēmu izstrādi un uzlabošanu, lai pilnveidotu pieaugušo izglītības sniegšanā iesaistītā personāla (skolotāji, mācību spēki utt.) kvalifikācijas;
- pieaugušo izglītības organizāciju vadības un struktūru uzlabošanu;
- izglītības sniedzēju standartu un akreditācijas izstrādi.

4.3. Tīkli

4.3.1. *Sociālās kohēzijas sekmēšana, uzlabojot pieaugušo izglītības iespējas īpašām sociālajām grupām*

Šajā prioritātē izveidotajos tīklos ir jākoncentrē uzmanība uz tematiem un mērķa grupām, kas ir sevišķi svarīgas, lai sekmētu sociālo kohēziju un iekļaušanu, piemēram:

- migranti un etniskās minoritātes, īpašu uzmanību pievēršot piemērotu apmācības shēmu izstrādei, ietverot uzņemošās valsts valodas apgūšanu;
- cietumnieki un bijušie noziedznieki (šā tīkla pamatā it sevišķi jābūt rezultātiem un jāapkopo rezultāti, ko guvušas darba grupas, kuras nodibināja Eiropas konferencē par izglītību cietumos, kas norisinājās Budapeštā 2010. gada februārī);
- vecāka gadagājuma pilsoņi (īpaši ņemot vērā starppaaudžu izglītību);
- stratēģiju izstrāde, lai novērstu trūkumus valodu apgūvē pieaugušajiem, kur pašlaik apmācības sniegšana ir prasībām neatbilstoša;
- pieaugušajiem ar īpašām vajadzībām paredzētas izglītības attīstība, it sevišķi cilvēkiem ar invaliditāti (šim tīklam ir jārisina tādi aspekti kā tālmācības izmantošana šajā mērķa grupā; plašsaziņas līdzekļu nozīme, atbalstot un sniedzot izglītību cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, kā arī veidojot izpratni par to; mācīšanās ģimenē saistībā ar invaliditāti).

Šādi tīkli varētu arī iesaistīt personas, kuras nepārstāv izglītības jomu, bet kurām ir īpašas zināšanās par sociālās politikas konkrēto jomu.

2. NODAĻA. TRANSVERSĀLĀ PROGRAMMA

Politikas pamatojums

Transversālā programma atbalsta Eiropas politikas transversālo aspektu īstenošanu izglītībā un apmācībā, kā noteikts stratēģiskajā sistēmā Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības

⁷¹ Sk. 53. zemsvītras piezīmi.

⁷² http://www.eqar.eu/fileadmin/documents/e4/050221_ENQA_report.pdf.

jomā („ET 2020”)⁷³, arī mūžizglītības realizēšanu praksē, īstenojot mūžizglītības stratēģijas un izstrādājot kvalifikāciju ietvarstruktūras un pasākumus, lai nodrošinātu elastīgākas mācīšanās metodes.

Transversālās programmas konkrētie un darbības mērķi

Saskaņā ar mūžizglītības programmas izveides lēmuma 32. panta 1. punktu transversālās programmas konkrētie mērķi ir šādi:

- a) veicināt Eiropas sadarbību jautājumos, kas skar divas vai vairākas sektoru apakšprogrammas;
- b) veicināt dalībvalstu izglītības un apmācību sistēmu kvalitāti un konverģenci.

Saskaņā ar mūžizglītības programmas izveides lēmuma 32. panta 2. punktu transversālās programmas darbības mērķi ir šādi:

- a) atbalstīt mūžizglītības politikas izstrādi un sadarbību Eiropas līmenī, it īpaši saistībā ar Lisabonas procesu un „Izglītība un apmācības 2010”, kā arī Boloņas un Kopenhāgenas procesu un ar tiem saistītām nākamajām darbībām;
- b) nodrošināt atbilstīgu salīdzināmo datu, statistikas un analīzes nodrošinājumu, lai atbalstītu mūžizglītības politikas izstrādi, kā arī pārraudzīt panākumus, kas sasniegti saistībā ar mūžizglītības uzdevumiem un mērķiem, un apzināt sfēras, kam jāpievērš īpaša uzmanība;
- c) veicināt valodu apguvi un atbalstīt valodu dažādību dalībvalstīs;
- d) atbalstīt novatoriska uz IKT balstīta satura, pakalpojumu, pedagoģijas un prakses attīstību mūžizglītībā;
- e) nodrošināt to, ka mūžizglītības programmas rezultātus pienācīgi plaši atzīst, demonstrē un pielieto.

1. GALVENĀ DARBĪBA NR. 1 — POLITISKĀ SADARBĪBA UN INOVĀCIJA

Galvenās darbības Nr. 1 darbību prioritātes

1.1. Mācību apmeklējumi izglītības un profesionālās izglītības speciālistiem un lēmumu pieņēmējiem (mobilitāte)

Šīs darbības nolūks ir veicināt mācīšanos no līdzbiedriem, t.i., vērošanu, viedokļu apmaiņu un savstarpēju izglītošanos ES līmenī par vispārējas intereses jautājumiem. Tas rosina diskusiju par svarīgiem jautājumiem un veicina kvalitātes nodrošināšanu un izglītības un apmācības sistēmu pārredzamību. Īpaša uzmanība tiks pievērsta tam, lai aktīvāk piedalītos politikas veidotāji un lēmumu pieņēmēji.

Mācību apmeklējumu prioritātes 2011. gada uzaicinājumā iesniegt priekšlikumus būs saskaņā ar 3. iedaļā noteiktajām vispārējām prioritātēm:

1. sadarbības veicināšana starp izglītības, apmācības un darba vidi;

⁷³ Sk. 4. zemspvītras piezīmi.

2. atbalsts skolotāju, mācību spēku, kā arī izglītības un apmācības iestāžu vadītāju sākotnējai un turpmākai apmācībai;
3. pamatprasmju apgūšanas sekmēšana izglītības un apmācības sistēmā;
4. sociālās iekļaušanas un dzimumu līdztiesības veicināšana izglītībā un apmācībā, arī migrantu integrēšana;
5. mūžizglītības un mobilitātes stratēģiju izstrāde.

1.2. Pētījumi un salīdzinošā izpēte

Šīs darbības mērķi ir nodrošināt starptautisku salīdzinošu analīzi par izglītības sistēmām ES izglītības un apmācības attīstības un inovācijas jomā vietējā, reģionālā un valsts līmenī visā pasaulē. Analīžu pamatā jābūt salīdzināmiem datiem, statistikai, zināšanām un analīzei, lai argumentētu mūžizglītības stratēģiju un politikas izstrādi, kā arī lai noteiktu stratēģijas jomas, kam jāpievērš īpaša uzmanība.

Priekšroku dos pētījumiem un izpētei, kas nodrošina pievienoto vērtību mūsdienīgām zināšanām šajā jomā un kas koncentrē uzmanību uz tematiem, kuri nav ietverti nesenos vai notiekošos un gaidāmos pētījumos, ko finansē saistībā ar šo darbību. Tādēļ pieteikumu iesniedzējiem pirms priekšlikumu iesniegšanas jāpārliecinās, ka ierosinātais temats nav ietverts un netiks ietverts citā pētījumā, ko finansē ES izglītības programmas⁷⁴.

Prioritārie temati attiecībā uz salīdzinošo izpēti, lai nostiprinātu politikas un prakses zinātnisko pamatu izglītībā un apmācībā, ir uzskaitīti turpmāk.

1.2.1. *Pieprasījums pēc pieaugušo izglītības un tās sniegšana*

Pētījumos īpaša uzmanība jāpievērš salīdzināmām vai padziļinātām valsts mēroga analizēm attiecībā uz organizatoriskiem, vadības un finansējuma modeļiem, kas izstrādāti, lai izveidotu kvalitatīvu un efektīvu pieaugušo izglītības sistēmu (formālā un neformālā izglītība un ikdienējā mācīšanās), kuru atbalsta konsultācijas, apstiprināšanas, elektroniskās mācīšanās platformas un citas svarīgas iespējas, tādējādi nodrošinot konkrētus veidus, kā pieaugušie var mācīties un uzlabot savas kvalifikācijas visa mūža garumā.

1.2.2. *Pamatprasmju apgūšana izglītībā un apmācībā saistībā ar mūžizglītību*

Pētījumos īpaša uzmanība jāpievērš:

- a) **pasākumiem lasītprasmes, matemātikas un zinātnisko zināšanu apgūšanai un dzimumu pārstāvības līdzsvaram, kā arī transversālām prasmēm (mācīšanās mācīties un radošas iemaņas);**
- b) pasākumiem un metodikām pamatprasmju novērtēšanai un izvērtēšanai.

⁷⁴ Šajā darbībā izvēlētie pētījumi iepriekšējos gados ir apskatāmi: http://eacea.ec.europa.eu/llp/general_information/key_activity_1_en.html#links. Pētījumi un ziņojumi par izglītību un apmācību, ko finansējis Izglītības un kultūras ģenerāldirektorāts, ir apskatāmi: http://ec.europa.eu/education/more-information/moreinformation139_en.htm. Uzaicinājumi iesniegt priekšlikumus izglītības, apmācības un jauniešu jomā ir pieejami: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/calls/tenders_en.html un http://eacea.ec.europa.eu/llp/ka1/studies_comparative_research_en.php. Atlases rezultāti ir publicēti: http://eacea.ec.europa.eu/llp/results_projects/selection_results_en.php, savukārt *Eurydice* tīkla pētījumi ir pieejami: <http://www.eurydice.org>.

1.2.3. Sociālā iekļaušana izglītībā un apmācībā, arī migrantu integrācija

Pētījumos īpaša uzmanība jāpievērš:

- a) pasākumu efektivitātei, lai samazinātu to personu skaitu, kas priekšlaicīgi pamet mācības izglītības un apmācības jomā;
- b) agrīnās bērnības izglītības un aprūpes nozīmei sociālajā iekļaušanā (dalība, pedagoģiskās pieejas utt.);
- c) pasākumiem, kas uzlabo nepietiekami pārstāvētu grupu (sociālo, ekonomisko, etnisko..) dalību augstākajā izglītībā;
- d) nozīmei, kas piemīt pieaugušo izglītībai, lai mazinātu sociālo marginalizāciju un atstumtību.

1.2.4. Profesionālās izglītības un apmācības (PIA) pievilcīgums

Pētījumos īpaša uzmanība jāpievērš:

- a) salīdzinošai analīzei attiecībā uz terciārām PIA programmām;
- b) salīdzinošai analīzei attiecībā uz sākotnējo un turpmāko PIA programmu kvalitātes faktoriem, kas ir apliecinājuši savu potenciālu būtiski mainīt PIA tēlu.

1.2.5. Prasmju noteikšana un nākotnē vajadzīgo iemaņu prognozēšana

Salīdzinoša analīze attiecībā uz nākotnē vajadzīgajām iemaņām ekonomikā un sabiedrībā; izglītības un apmācības sistēmu reaģētspēja uz šīm vajadzībām; pārejas kvalitāte no izglītības un apmācības uz darba tirgu; sapratnes uzlabošana par saiknēm starp obligāto izglītību, turpmāko izglītību, augstāko izglītību; pieaugušo izglītība un darbs.

1.3. Tīkli

Šīs darbības mērķis ir izveidot transversālus tīklus, kas sekmē savstarpēju politikas apgūšanu, kā arī informācijas un labu prakšu apmaiņu saistībā ar inovatīvu pieeju mūžizglītībai izstrādi un īstenošanu.

Šādiem tīkliem ir jāapvieno visi attiecīgie dalībnieki no visām attiecīgajām nozarēm un politikas veidošanas un īstenošanas līmeņiem (valsts, reģionālais, vietējais), kā arī jānodrošina forums/platforma kopīgai apsvēršanai un Eiropas līmeņa sadarbībai, nosakot un veicinot inovācijas un labāko praksi.

1.3.1. Mūžizglītības stratēģiju veicināšana, ietverot pārejas starp dažādām izglītības un apmācības nozarēm

Inovatīvu mūžizglītības politikas virzienu izstrādes un īstenošanas atbalstīšana valsts, reģionālā un vietējā līmenī, it sevišķi veicinot mūžizglītības iespējas un virzienus, kas vērsti uz studējošo personu, ir elastīgi un kam nav strupceļu, izmantojot praktiskus instrumentus, lai nodrošinātu personīgo attīstību, nodarbinātību un sociālo iekļaušanu visu grupu un izcelsmes pilsoņiem, proti:

- valsts kvalifikāciju struktūras un mācīšanās novērtēšanas sistēmas;
- iepriekšējas un izmēģinājuma izglītības (ietverot neoficiālu un neformālu izglītību) apstiprināšanas shēmas;
- pieejamos pakalpojumus, kas nodrošina labas kvalitātes mūžizglītības virzību un konsultācijas;

- citus pasākumus, lai mācīšanos padarītu pievilcīgāku un lai atbalstītu studējošo motivāciju (piemēram, finansiālus stimulus un atbalstu);
- darbības, lai paplašinātu dalību un palielinātu izglītības sasniegumu līdzietību, pievēršoties īpašām vajadzībām, kādas ir sociālekonomiski nelabvēlīgā situācijā esošām grupām un netradicionāliem studējošajiem;
- partnerības starp formālās un neformālās izglītības un apmācības nozarēm, uzņēmumiem, brīvprātīgiem un kopienas dalībniekiem reģionālā un vietējā līmenī, kas saistīti ar nodarbinātību un sociālās iekļaušanas iniciatīvām;
- sadarbību starp reģioniem saistībā ar mūžizglītības stratēģiju izstrādi un īstenošanu.

2. Galvenā darbība Nr. 2 — valodas

Politikas pamatojums

Valodu dažādība ir Eiropu raksturojošs fakts. Tādēļ valodu prasmes ir būtiskas, lai nostiprinātu Eiropas pilsoniskumu, veicinātu starpkultūru dialogu un nostiprinātu sociālo kohēziju, kā arī personīgo attīstību. Šīs prasmes dod iespējas atklāt jaunas vērtības, jaunu pārlicību un jaunus uzvedības modeļus.

Atjaunotajā stratēģiskajā sistēmā Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā („ET 2020”) valodu mācīšanās uzlabošanai ir piešķirta prioritāte, lai uzlabotu izglītības un apmācības kvalitāti dalībvalstīs. Valodu prasmes ir būtiskas arī Eiropas pilsoņu un uzņēmumu mobilitātes vajadzībām. Praktiskas valodu un starpkultūras iemaņas ir ļoti svarīgas ekonomikas izaugsmei un labākām darbavietām, jo tās uzlabo nodarbinātību un palīdz Eiropas uzņēmumiem efektīvi konkurēt pasaules tirgū.

Valodu apguves un valodu dažādības veicināšana ir visas programmas un it īpaši programmu *Comenius*, *Erasmus*, *Grundtvig* un *Leonardo* mērķis. „Valodu” prioritāte papildina šīs nozaru programmas, pievēršoties valodu mācīšanas un apguves nepieciešamībai divās vai vairākās no šīm nozarēm. Šajā programmā ir iekļaujamas visas valodas.

Galvenās darbības Nr. 2 darbību prioritātes

2.1. Daudzpusēji projekti

Daudzpusējos transversālos projektos ir jāpievēršas vismaz divām no četrām izglītības nozarēm, kas ietvertas *LLP* nozaru programmās. Projektos galvenā uzmanība jāpievērš izpratnes veidošanai par valodu apgūšanu un Eiropas Savienības daudzvalodību. Tajos jācenšas veicināt piekļuvi valodu apguves resursiem, kā arī izstrādāt un izplatīt mācību materiālus un instrumentus valodu prasmju pārbaudīšanai. Ja vien tas iespējams, vēlams izmantot Eiropas Padomes izstrādātās Eiropas kopīgās valodu pamatnostādnes⁷⁵.

2.1.1. Izglītības, apmācības un darba vides sadarbība

Projektos centīsies uzlabot valodas prasmes, kas nepieciešamas darbā, lai uzlabotu nodarbinātību, indivīdu iekļaušanu uzņēmumos un Eiropas konkurētspēju.

⁷⁵ http://www.coe.int/T/DG4/Linguistic/CADRE_EN.asp.

2.1.2. Retāk lietoto Eiropas valodu apgūšanas veicināšana un nostiprināšana

Projektos centīsies saglabāt un palielināt retāk lietoto Eiropas valodu, piemēram, mazāku ES dalībvalstu valodu, dzīvotspēju, it sevišķi literārajā, žurnālistikas un pārraides jomā, kā arī saistībā ar saglabāšanu.

2.1.3. Pamatprasmju apgūšanas veicināšana izglītības un apmācības sistēmā

Projektos izstrādās programmas/ mācību programmas, kas ietver un izmanto iespējas iesaistītās valsts iedzīvotājiem apgūt vai uzlabot citas iesaistītās valsts (vienu no) oficiālo(-ajām) valodu(-ām), pateicoties maksimālai iesaistei uzņemošās valsts valodas vidē. Programmās ir jārisina studējošo vajadzības dažādās izglītības un apmācības nozarēs, kā arī jāintegrē metodikas mācību apgūšanai mājās un īss (ne ilgāks par 3 nedēļām) valodas kurss, pēc kura var saņemt sertifikātu, pamatojoties uz Eiropas kopīgajām valodu pamatnostādņēm. Programmās var arī ietvert metodikas, kurās izmanto jaunākās iespējas, ko piedāvā jaunie plašsaziņas līdzekļi un mācīšanās tehnoloģijas, ja tas uzlabo faktisko mijiedarbību un mācīšanās iespējas ar personām, kurām mērķvaloda ir dzimtā valoda (piemēram, izstrādājot e-sadraudzības modeļus un/vai divpusēju sadarbību, apgūstot dažādas nozares un/vai izmantojot dažādas iespējas, ko nodrošina sociālie tīkli).

2.1.4. Sociālās iekļaušanas un dzimumu vienlīdzības nostiprināšana izglītībā, arī migrantu integrācija

Projektos izstrādās inovatīvas valodu apguves metodes, ļaujot imigrantiem mācīties uzņemošās valsts valodu.

2.1.5. Kaimiņvalstu valodu apguves veicināšana

Projekti starp dalībvalstīm, kas, iesaistoties kopīgās darbībās, izstrādās instrumentus, kuri ļaus savstarpēji apgūt attiecīgās valodas.

2.2. Tīkli

Transversālie tīkli veicina valodu politikas virzienu īstenošanu Eiropā. Tie veicina valodu apguvi un valodu dažādību, uzlabo informācijas par inovatīvām metodēm un labām praksēm apmaiņu, īpaši starp lēmumu pieņēmējiem un vadošajiem profesionāļiem izglītībā, kā arī pielāgo un izplata iepriekšējo projektu rezultātus potenciālajiem to lietotājiem (valsts iestādēm, praktiķiem, uzņēmējiem, valodu apguvējiem un citiem).

2.2.1. Sociālās iekļaušanas un dzimumu vienlīdzības nostiprināšana izglītībā, arī migrantu integrācija

Tīklos veicinās labas prakses apmaiņu, ļaujot imigrantiem mācīties uzņemošās valsts valodu. Tīks sekmēta laba prakse valodu apguvē un apmācībā, lai nodrošinātu sociālo iekļaušanu, piemēram, darbības saistībā ar kopienas starpniecību un konsultācijām, juridisko interpretāciju, piekļuvi veselības aprūpes un sociālajiem pakalpojumiem utt.

2.2.2. Apmācība un sadarbība literārās tulkošanas jomā

Tīklos sekmēs literāro tulkotāju platformu internetā vai tradicionālos saziņas rīkos. Šādās platformās jācenšas uzlabot tulkotāju darba kvalitāti, atbalstot partnerību izveidi ar augstākās

izglītības un profesionālās apmācības iestādēm. Turklāt tām jānodrošina, ka tulkotāji var apmainīties informācijā un pieredzē, kā arī izveidot profesionālas saiknes ar autoriem.

2.2.3. Eiropas valodu marķējuma projektu rezultātu izplatīšana un tīklošanas veicināšana starp tiem

Tīkli organizēs un/vai atbalstīs pasākumus un darbības, lai izplatītu marķēto projektu rezultātus, it sevišķi kopīgas iniciatīvas, publicējot vairākus marķētus projektus. Tīkli veicinās un atbalstīs marķēto projektu kopas un savstarpēju pieredzes apmaiņu.

2.2.4. Kaimiņvalstu valodu apguves veicināšana

Tīkli sekmēs tīklu izveidi un informācijas apmaiņu starp iestādēm un organizācijām, kuras ir atbildīgas par divpusējiem un/vai pārrobežu nolīgumiem un iniciatīvām. Tie izplatīs informāciju un labu praksi saistībā ar iniciatīvām, veidojot izpratni par kaimiņvalstu valodām.

3. GALVENĀ DARBĪBA NR. 3 — IKT

Politikas pamatojums

IKT sekmēšana izglītības procesā ir visas programmas un jo īpaši programmu *Comenius*, *Erasmus*, *Grundtvig* un *Leonardo* mērķis. „IKT” prioritāte papildina šīs programmas, pievēršoties IKT saistībā ar izglītības vajadzībām divās vai vairākās no šīm nozarēm.

Šī prioritāte ir vērsta uz IKT potenciālu kā katalizatoru sociālai un izglītības inovācijai un pārmaiņām. Runa ir nevis par tehnoloģijām, bet gan par to, kā mācīšanos var uzlabot, izmantojot IKT (piemēram, inovācijas pedagogijā un pieejas izglītībai; personu, kas pametušas mācības, piesaistīšana mācībām; formālās, neformālās un neoficiālās izglītības iespēju integrēšana; elastīga mūžizglītība, lai novērstu digitālo plaisu un sociālekonomisko nošķiršanu).

Kopš Lisabonas procesa visās dalībvalstīs ir panākts ievērojams progress attiecībā uz IKT jomu izglītībā. Gandrīz visas izglītības un mācību iestādes ir aprīkotas ar IKT un ietvertas tīklā ar IKT palīdzību. Tomēr ir jādara vēl vairāk, lai pilnībā izmantotu IKT potenciālu un tādējādi sekmētu inovatīvus pedagogiskus risinājumus, vispārēju mūžizglītības pieejamību un pamatprasmju apgūšanu. Tas maksimāli palielinās peļņu no pašreizējā ieguldījuma IKT atbalstītā izglītībā.

Galvenās darbības Nr. 3 darbību prioritātes

3.1. Daudzpusēji projekti

3.1.1. Transversālu prasmju, piemēram, digitālās prasmes, nostiprināšana, savienojot izglītību un darba vidi

Ir steidzami jāizprot un jāsekmē jaunas iemaņas, kas vajadzīgas, lai izglītību un apmācību padarītu piemērotākas zināšanu sabiedrības vajadzībām, labāk nodrošinātu pilsoņus ar

pamatprasmēm un attiecīgi piemērotu 21. gadsimta mūžizglītības un iemaņu politiku. Daudzas no šīm iemaņām ir transversālas — ietver dažādas mācību jomas —, un IKT var palīdzēt tās attīstīt.

Transversālu prasmju veicināšanai ir nepieciešamas jaunas mācīšanās un mācīšanas pieejas un stratēģijas, kas pamatotas uz aktīvas mācīšanās pieeju, piemēram, kopīgu mācīšanos, mācīšanos no līdzbiedriem kopienās, problēmu radošu risināšanu, atklājumiem, mācīšanos darot, uz pieredzi balstītu mācīšanos, kritisku domāšanu un radošumu.

Digitālā prasme ir viena no pamatiemaņām dzīvē un nodarbinātībā. Saistībā ar izglītību jautājums vairs nav par to, *vai* tehnoloģijas ir jāizmanto, bet drīzāk, *kā, kur* un *kam* jāizmanto šīs tehnoloģijas. Tādēļ uzmanība jāpievērš pedagogiskajam atbalstam, mācīšanās iespējām un pieeju novērtēšanai, kas veicinās digitās prasmes un citu transversālu prasmju apgūšanu.

Steidzami ir labāk jāizprot un jāatbalsta digitās prasmes apgūšana ikdienējā mācīšanās procesā un neformālā izglītībā, sasaistot to ar formālas izglītības iespējām mūžizglītības kontekstā (mācību programmas, mācību rezultāti), veicinot mūžizglītības un iemaņu politiku.

3.1.2. Inovatīvas pedagogijas un novērtēšanas metodes dažādiem mācīšanās virzieniem

Mūsdienās mācīšanās vairs nav lineāra, un indivīdi dzīves laikā izmanto dažādus mācīšanās virzienus, ko atbalsta plašā formālās izglītības un ikdienējās mācīšanās iespēju dažādība, kā arī internetā pieejamie resursi. Tomēr šādi jauni mācīšanās virzieni tradicionālajās izglītības nozarēs un ikdienējas mācīšanās procesā rada būtiskas problēmas attiecībā uz tradicionālo mācību programmu, novērtējumu, mācību rezultātiem un atzīšanas mehānismiem.

Projektos jāizstrādā un jāanalizē inovatīvas pedagogijas un novērtēšanas pieejas un metodes, lai atbalstītu dažādus individuālās mācīšanās virzienus ar mērķi palīdzēt studējošajiem efektīvāk savienot izglītību ar darba vidi. Tiem ir arī jāpalīdz organizācijām un pašiem studējošajiem labāk novērtēt visu veidu mācību rezultātus un mācīšanās vajadzības nākotnē. Šīm jaunajām metodēm un pieejām ir jāveicina mūžizglītības un iemaņu politikas ieviešana.

Jebkuras prioritātes projekti varētu ietvert:

- tiešsaistes mācīšanās kopienu izmantošanu, lai pilnveidotu transversālās prasmes, piemēram, mācīšanos mācīties, uzņēmējdarbības prasmes, sadarbību, darbu ar dažādām kultūrām, pašpārvaldi utt.;
- izvērtējumu, kā digitālo prasmi var labāk integrēt mācību programmā un mācību rezultātos ne tikai formālas izglītības līmeņos, bet arī neformālā izglītībā un ikdienējā mācīšanās procesā;
- atbalstu tam, ka ikdienēja mācīšanās un neformāla izglītība darbavietā papildina formālas izglītības/apmācības kursu;
- IKT izmantošanu mācīšanās virzienu dažādošanai un personalizēšanai, ietverot tradicionālās izglītības nozares un ikdienēju mācīšanos;
- IKT balstītu sociālo tīklu rīku un platformu izmantošanu, lai no jauna piesaistītu personas, kam draud sociālās atstumtības risks (priekšlaicīgi mācības pametušie, mazākumtautības, imigranti, gados vecāki darba ņēmēji utt.), tādējādi sniedzot iespēju (atkal)apvienot grupas, kurām draud sociālā atstumtība, ar sabiedriskajiem pakalpojumiem, izglītības un pilsonisko līdzdalību;

- labākās prakses izskatīšanu un virtuālās mobilitātes nostiprināšanu izglītībā un darba vidē, ņemot vērā netradicionālos mācīšanās virzienus;
- jaunu veidojošu un apvienojošu novērtēšanas pieeju izmēģināšanu, atbalstot tiešsaistes, uz sadarbību pamatotu mācīšanos, mācīšanos no līdzbiedriem, pašmācības un virtuālo mobilitāti, kā arī piesaistot dažādus individuālās mācīšanās veidus.

3.2. Tīkli

3.2.1. *Eiropas mēroga ieinteresēto pušu kopienas, kas sekmē digitālo prasmi un citas transversālās pamatprasmes dzīvei un nodarbinātībai*

Temati ietver:

- zināšanu koplietošanu un labas prakses apmaiņu, kā arī jaunu stratēģisku partnerību izveidošanu, kas ietver visus būtiskos IKT sekmētā mācību procesa dalībniekus, aptverot gan pieprasījumu, gan sniedzējus (piemēram, gan izdevējus, gan *ad hoc* satūra veidotājus; uzņēmumus, pētniecību, politikas veidotājus un izglītības nozares dalībniekus, piemēram, studējošos);
- padomu un atbalsta sniegšanu transversālos jautājumos, kas attiecas uz digitāla satūra pakalpojumu izmantošanu formālu, neformālu un ikdienējas mācīšanās procesā, tādos kā juridiskie jautājumi, kuri saistīti ar intelektuālā īpašuma tiesībām, kvalitātes standartiem, e-novērtēšanu un e-portfeļiem;
- nākotnes redzējumu, prognožu scenāriju un ieteikumu par IKT mainītajām iezīmēm un pievienoto vērtību izstrādi, lai pārveidotu izglītības un apmācības sistēmas nolūkā tās padarīt piemērotākas nākotnes zināšanu sabiedrībai.

3.2.2. *Eiropas mēroga ieinteresēto pušu kopienas, kas risina sociālekonomisko nošķiršanu saistībā ar digitālo prasmi*

Temati ietver:

- to konstatējumu analīzi, nostiprināšanu un izplatīšanu, kuros izklāstīts, kā digitālā prasme var palīdzēt sociālās atstumtības riska grupām uzlabot pašcieņu, pašpārliecinātību, autonomiju un motivāciju atkārtoti iesaistīties izglītībā; īpašas uzmanības pievēršanu empīriskiem pierādījumiem un situāciju analīžu apkopošanai riska grupām un jauniem mācīšanās virzieniem;
- zināšanu koplietošanu un labu prakšu apmaiņu, kā arī jaunu stratēģisku partnerību izveidošanu, kas ietver visus būtiskos sociālo jomu dalībniekus (uzņēmumus, sociālās organizācijas, izglītības un apmācības nozares ieinteresētās puses, lietotāju organizācijas utt.), lai noteiktu sekmīgu rezultātu nosacījumus, sekmju faktorus, digitālās prasmes mācīšanas un apguves ierobežojumus atstumtības riska grupām;
- prognožu scenāriju, ieteikumu un darbības pamatnostādņu izstrādi attiecībā uz to, ko izglītība var panākt, lai risinātu šo ar digitālo prasmi saistīto nošķiršanu un atkārtoti piesaistītu atstumtās personas.

4. GALVENĀ DARBĪBA NR. 4 — REZULTĀTU IZPLATĪŠANA UN IZMANTOŠANA

Politikas pamatojums

Galvenā darbība „rezultātu izplatīšana un izmantošana” liecina par politikas veidotāju un praktiķu pieaugošu izpratni par to, ka pastāv vajadzība nodrošināt ES finansēto projektu un darbību maksimālu ietekmi, lai atbalstītu jauno stratēģiju „Eiropa 2020” un 2010. gada darba programmas izglītībai un apmācībai, kā arī stratēģiskas sistēmas Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā („ET 2020”)⁷⁶ īstenošanu. Šajā dokumentā panāca vienošanos, ka „1.b) Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā jābūt piemērotai un konkrētai. Tai būtu jāsniedz skaidri un pamanāmi rezultāti, ko vajadzētu regulāri un strukturēti iesniegt, pārskatīt un izplatīt..” un „2.d) Attiecībā uz rezultātu izplatīšanu: lai uzlabotu pamanāmību un ietekmi valstu un Eiropas līmenī, sadarbības rezultātus plaši izplatīs visām ieinteresētajām personām un vajadzības gadījumā tos pārrunās ģenerāldirektoru vai ministru līmenī”.

Tādēļ galvenās darbības Nr. 4 galvenais mērķis ir palīdzēt izveidot sistēmu efektīvai rezultātu izmantošanai vietējā, nozaru, reģionālā, valstu un Eiropas līmenī kopā ar informēšanas darbībām. Saskaņā ar šo galveno darbību finansētās darbības papildina konkrētu rezultātu izplatīšanu un izmantošanu arī nozaru programmās un ar citu galveno darbību palīdzību.

Priekšroka parasti būs projektiem, kuros piedāvāta vienota pieeja divām vai vairākām dažādām mūžizglītības jomām, iesaistīti svarīgākie lēmuma pieņēmēji un/vai pierādīts potenciāls panākt būtisku, izmērāmu ietekmi nozares, reģiona, valsts un/vai Eiropas līmenī. Priekšroku dos arī rezultātu izplatīšanai ar spēcīgu informēšanas un saziņas potenciālu.

Galvenās darbības Nr. 4 darbību prioritātes

4.1. Daudzpusēji projekti

Priekšroka būs projektiem, kas koncentrē uzmanību uz turpmāk izklāstītajām jomām.

4.1.1. Rezultātu sekmīgas izplatīšanas un izmantošanas ierobežojumu izpēte un noteikšana, kā arī stabilu modeļu izstrāde sekmīgai rezultātu izplatīšanai un izmantošanai

Palielinās vajadzība rast jaunus modeļus rezultātu izplatīšanai un izmantošanai. Šādiem jauniem modeļiem vai metodēm ne tikai jāizplata informācija, bet jābūt aktīvi nozīmīgiem darbību „pielietošanā” (izmantošanā). Projektiem jākoncentrē uzmanība uz piemērotas infrastruktūras izstrādi (analīze, mehānismi, metodikas un praktiski rīki), kas vajadzīga, lai sekmētu rezultātu izmantošanu.

4.1.2. Rezultātu, kā arī izplatīšanas un izmantošanas darbību ietekme

Projektos ir jānovērtē darbību „pielietošanas” (izmantošanas) ietekme saistībā ar visu mūžizglītības programmu. Tajos jānosaka un jāpiemēro praktiski modeļi (izņemot izmaksu un

⁷⁶ Sk. 6. zemspējas piezīmi.

ieguvumu analīzi), lai novērtētu rezultātu ietekmi, kā arī izplatīšanas un izmantošanas darbības.

4.1.3. *Rezultātu nodošana un īstenošana (pavairošana) un/vai to integrēšana politikas virzienos*

Viens no galvenās darbības Nr. 4 mērķiem ir nodrošināt saikni starp projektu rezultātiem un lēmumu pieņēmējiem. Tādēļ projektos ir jākoncentrē uzmanība uz integrēšanu, t. i., uz *LLP* sekmīgu rezultātu plānotu nodošanas procesu lēmumu pieņēmējiem vietējā, reģionālā, valsts un Eiropas līmenī. Projektiem ir jāturpina labu prakšu pavairošana un to nodošana jauniem lietotājiem, kas no tām varētu gūt labumu. Izmantojot pavairošanu, projektiem jākoncentrē uzmanība uz plānotu procesu, lai pārliecinātu atsevišķus galalietotājus pieņemt un/vai piemērot programmu un iniciatīvu rezultātus.

3. NODAĻA. *JEAN MONNET*PROGRAMMA

Jean Monnet programmas konkrētie un darbības mērķi

Saskaņā ar mūžizglītības programmas izveides lēmuma 35. panta 1. punktu *Jean Monnet* programmas konkrētie mērķi ir šādi:

- a) stimulēt mācīšanas, pētniecības un pārdomu pasākumus Eiropas integrācijas studijās;
- b) atbalstīt atbilstīgu skaitu iestāžu un apvienību, kuras nodarbojas ar problēmām, kas saistītas ar Eiropas integrāciju un izglītošanu un apmācībām Eiropas perspektīvā.

Saskaņā ar mūžizglītības programmas izveides lēmuma 35. panta 2. punktu *Jean Monnet* programmas darbības mērķi ir šādi:

- a) stimulēt izcilību izglītošanā, pētniecībā un pārdomās Eiropas integrācijas studijās augstākās izglītības iestādēs Kopienā un ārpus tās;
- b) uzlabot akadēmisko speciālistu un Eiropas pilsoņu zināšanas un informētību ar Eiropas integrāciju saistītos jautājumos;
- c) atbalstīt galvenās Eiropas iestādes, kas nodarbojas ar Eiropas integrācijas jautājumu risināšanu;
- d) atbalstīt augstas kvalitātes Eiropas iestādes un apvienības, kas darbojas izglītības un apmācību jomās.

***JEAN MONNET*MĀCĪŠANAS, PĒTNIECĪBAS UN PĀRDOMU DARBĪBAS**

1. MĀCĪŠANAS PROJEKTI (*JEAN MONNET* MODUĻI, *JEAN MONNET* KATEDRAS UN *JEAN MONNET* KATEDRAS *AD PERSONAM*)

Šīs *Jean Monnet* programmas darbības mērķis ir stimulēt mācīšanas, pētniecības un pārdomu pasākumus Eiropas integrācijas studijās augstākās izglītības iestāžu līmenī Eiropas Savienībā un ārpus tās. To mērķis ir visā pasaulē uzlabot speciālistu ar akadēmisko izglītību, studentu un pilsoņu zināšanas un informētību jautājumos, kas saistīti ar Eiropas integrāciju.

Priekšroka būs projektiem, kuri:

- ir pieejami studentiem no citām augstākās izglītības iestādēm (piemēram, vienā un tajā pašā pilsētā vai reģionā) un studentiem, kas automātiski nesaskaras ar Eiropas integrācijas studijām (tādās jomās kā zinātne, inženierzinātnes, medicīna, izglītība, māksla, valodas utt.);
- sniedz ieguldījumu mūžizglītībā (ieskaitot pieaugušo izglītību) un kuros var piedalīties pilsoniskās sabiedrības grupas (piemēram, pamatskolu un vidusskolu skolotāji, žurnālisti, profesionālo organizāciju dalībnieki utt.).

2. PĀRĒJIE AKADĒMISKIE UN PĒTNIECĪBAS PROJEKTI (*JEAN MONNET* IZCILĪBAS CENTRI, INFORMĀCIJAS UN IZPĒTES DARBĪBAS UN DAUDZPUSĒJĀS IZPĒTES GRUPAS)

Priekšroka būs projektiem, kas:

- ietver akadēmiska līmeņa darbības, kurās tiek izmantoti daudzdisciplīnu resursi;
- izrāda atvērtību pilsoniskajai sabiedrībai;
- iesaista pētniekus, kuri izstrādā doktora disertāciju vai kuru pēcdoktorantūras pieredze nepārsniedz 5 gadus;
- paredz kopīgu starptautisku pasākumu un strukturālas saites izveidošanu ar akadēmiskajām iestādēm citās valstīs, lai nodrošinātu pētniecības rezultātus, kurus nevar sasniegt valsts pētniecības darbībās (šī prioritāte attiecas tikai uz informācijas un pētniecības darbībām un daudzpusējām izpētes grupām).